

CUMHURBAŞKANI KARARI

Karar Sayısı: 5787

Ekli “Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (2022-2030)”nın yürürlüğe konulmasına karar verilmiştir.

7 Temmuz 2022

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

TARAP

Türkiye Afet Risk Azaltma Planı

(2022-2030)

SUNUŞ

Afetlerin oluş sıklıkları ve meydana getirdikleri zararlar dünya çapında olduğu gibi ülkemizde de artmaya devam etmektedir. İnsan ve çevre üzerinde büyük yıkıcı etkileri olan afetlerin bedeli oldukça yüksektir. Bu sebeple dünyada afetlerin verebileceği zararların en aza indirilmesi için afet öncesi yapılması gereken risk azaltma çalışmalarına daha çok önem verilmeye başlanmış, afetler konusunda duyarlı olunması amacıyla toplumlarda afet kültürü oluşturulmasına yönelik çalışmalar hız kazanmıştır.

Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP); afet risklerini en aza indirebilmek için afetler olmadan gerçekleştirilmesi gereken faaliyetleri bir süreç dahilinde sorumluları ve sorumlulukları ile birlikte tanımlayan sürdürülebilir bir plandır. TARAP ile kaynakların etkin ve etkili kullanımı ile azami risk azaltma amaçlanmaktadır. Dirençli toplumlar ve güvenli yaşam alanları oluşturularak, afet kaynaklı kayıplar mümkünse önlenecek veya en aza indirgenecektir. TARAP bu konuda yol haritası niteliğindeki plan olup sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamış olacaktır.

TARAP hazırlanma sürecinde ülke genelinde mevcut durum belirlenmiş, ihtiyaç analizleri yapılmış ve çalıştaylar düzenlenmiş, ulusal ve uluslararası afet risk azaltma öncelikleri ve stratejileri dikkate alınmıştır. AFAD tarafından yapılan GZFT analizi sonuçlarına göre afet risk azaltma konusunda karşılaştığımız sorun ve çözüm önerileri de belgeye yansıtılmıştır. Akademisyenler, paydaşlar ve kurum içi uzmanların katkıları ile şekillenen belgede Sendai Afet Risklerini Azaltma Çerçevesi (2015-2030) ile uyumlu stratejik öncelikler ortaya konulmuştur. Sendai Çerçeve Belgesinde yer alan ve uluslararası kabul gören stratejik öncelikler TARAP'ın da stratejik önceliklerini oluşturmuştur. Her stratejik önceliğin içeriğinde hedef, amaç, eylemler ve bunları yapmakla yükümlü olan sorumlu kuruluş ile sorumlu kuruluşa destek verecek ilgili kurum ve kuruluşlar tanımlanmıştır. Ayrıca her eylem için ilgili ve sorumlu kuruluşa verilen kısa, orta ve uzun vadeler de belirtilmiştir.

Strateji geliştirilen afet türleri; “*Deprem, Kütle Hareketleri, Sel-Taşkın, İklim Değişikliği, Orman Yangınları, Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar, Kimyasal-Biyolojik-Radyolojik-Nükleer Tehditler (KBRN), Büyük Endüstriyel Kaza, Tehlikeli Madde Taşımacılığı, Maden Kazaları ve Tasman, Kitlesele Göç ve Diğer Afetler*”dir.

81 İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından hazırlanan İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP) illerde afet risklerinin azaltılması için; amaç, hedef, eylemlerin yer aldığı operasyonel bir plandır. İRAP'larda yer alan eylemler bütünleştirilip TARAP belgesinin amaç, hedef ve eylemlerine de altlık oluşturmuştur.

TARAP'ın başarısı; stratejik amaçların gerçekleştirilip, belirlenen hedeflerin ve eylemlerin zamanında ve önceliklere uygun şekilde hayata geçirilmesine; planın sorumlu ve ilgili kuruluşlar tarafından sahiplenilmesine, bütün paydaşların koordinasyon içinde çalışmasına ve kaynakların doğru kullanım ve yönlendirilmesine bağlıdır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	2
İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR DİZİNİ.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vi
1. TÜRKİYE AFET RİSK AZALTMA PLANI (TARAP).....	1
1.1. Amaç ve Kapsam	2
1.2. Hukuki Dayanaklar.....	2
1.3. Yararlanılan Belgeler.....	3
2. TÜRKİYE’NİN AFET RİSK PROFİLİ.....	4
2.1. Deprem	4
2.2. Kütle Hareketleri (Heyelan, Kaya Düşmesi, Çığ).....	5
2.3. Sel - Taşkın.....	5
2.4. İklim Değişikliği.....	6
2.5. Kitlesele Göç	7
2.6. Bulaşıcı ve Salgın Hastahklar	7
2.7. Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer Tehditler.....	8
2.8. Orman Yangınları	8
2.9. Büyük Endüstriyel Kazalar	8
2.10. Maden Kazaları ve Tasman.....	9
2.11. Tehlikeli Madde Taşımacılığı.....	9
2.12. Diğer Afetler (Kuraklık, Obruk, Fırtına vb.).....	10
3. GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT ANALİZİ	12
4. AFET RİSK AZALTMA POLİTİKALARI	13
4.1. Uluslararası Politikalar	13
4.2. Ulusal Politikalar	15
5. TARAP’IN STRATEJİK ÖNCELİKLERİ	18

5.1. Stratejik Öncelik A. Afet Risklerini Anlamak.....	21
5.2. Stratejik Öncelik B. Afet Risklerinin Yönetilmesi için Afet Risk Yönetişimini Güçlendirmek	25
5.3. Stratejik Öncelik C. Afetlere Karşı Direnç Geliştirmek İçin Risk Azaltma Faaliyetlerine Yatırım Yapmak.....	29
5.4. Stratejik Öncelik D. Etkili Müdahale için Afete Hazırlığı Geliştirme ve İyileştirme, Rehabilitasyon ve Yeniden İnşaatda ‘Öncekinden Daha İyisini Kurmak’.....	33
6. AFET TÜRLERİNE GÖRE RİSK AZALTMA STRATEJİLERİ.....	36
6.1. Deprem Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler	37
6.2. Kütle Hareketleri Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	42
6.3. Sel-Taşkın Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	44
6.4. İklim Değişikliği Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	47
6.5. Kitlesele Göç Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler	54
6.6. Bulaşıcı ve Salgın Hastalık Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	61
6.7. KBRN Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler	65
6.8. Orman Yangınları Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	67
6.9. Büyük Endüstriyel Kaza Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	70
6.10. Maden Kazaları ve Tasman Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	72
6.11. Tehlikeli Madde Taşımacılığı Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler.....	75
7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİ	78
7.1. İzleme Süreci.....	78
7.2. Değerlendirme Süreci.....	80

KISALTMALAR DİZİNİ

AA	Anadolu Ajansı
AB Başkanlığı	Avrupa Birliği Başkanlığı
ADR	Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığında İlişkin Avrupa Anlaşması
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı
AR-GE	Araştırma Geliştirme
ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
ASELSAN	Askeri Elektronik Sanayi
AYDES	Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi
BEK	Büyük Endüstriyel Kazalar
BEKRA	Büyük Endüstriyel Kaza Risklerinin Azaltılması
BM	Birleşmiş Milletler
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CİB	Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı
ÇEM	Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇŞİDB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
DASK	Doğal Afet Sigortaları Kurumu
DB	Dışişleri Bakanlığı
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DKMP	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EÜAŞ	Elektrik Üretim Anonim Şirketi
GİB	Göç İdaresi Başkanlığı
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
GZFT Analizi	Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit Analizi
HFA	Hyogo Çerçeve Eylem Planı
HGM	Harita Genel Müdürlüğü
HMB	Hazine ve Maliye Bakanlığı

IDNDR	Doğal Afet Zararlarını Azaltma On Yılı
IMDG Kod	Uluslararası Denizcilik Tehlikeli Y¼kler Kodu
İB	İçişleri Bakanlığı
İDEP	İklim Değişikliği Eylem Planı
İDKK	İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu
İL BANK	İller Bankası
İRAP	İl Risk Azaltma Planı
JGK	Jandarma Genel Komutanlığı
KBRN	Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, N¼kleer Tehditler
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KKK	Kara Kuvvetleri Komutanlığı
KOSGEB	K¼çük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KRDAE	Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü
KTB	K¼lt¼r ve Turizm Bakanlığı
MAPEG	Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MGM	Meteoroloji Genel Müdürlüğü
MGK Genel Sekreterliği	Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
MKE	Makine Kimya End¼strisi
MSB	Milli Savunma Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
NDK	N¼kleer D¼zenleme Kurumu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örg¼t¼
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
RID	Tehlikeli Maddelerin Taşınması Demiryoluyla Taşınması S¼zleşmesi
SB	Sağlık Bakanlığı
SBB	Strateji ve B¼tçe Başkanlığı
SEDDK	Sigortacılık ve Özel Emeklilik D¼zenleme ve Denetleme Kurumu

Sendai Çerçeve Belgesi Sendai Afet Risklerini Azaltma Çerçevesi

SG Komutanlığı	Sahil Güvenlik Komutanlığı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAMP	Türkiye Afet Müdahale Planı
TARAP	Türkiye Afet Risk Azaltma Planı
TARSİM	Tarım Sigortaları Havuzu
TB	Ticaret Bakanlığı
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TDK	Türk Dil Kurumu
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TENMAK	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TZMOB	Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası
UAB	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
UDSEP	Ulusal Deprem Strateji ve Eylem Planı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YİKOB	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
YTB	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Türkiye afet ve acil durum yönetim sistemi.....	1
--	---

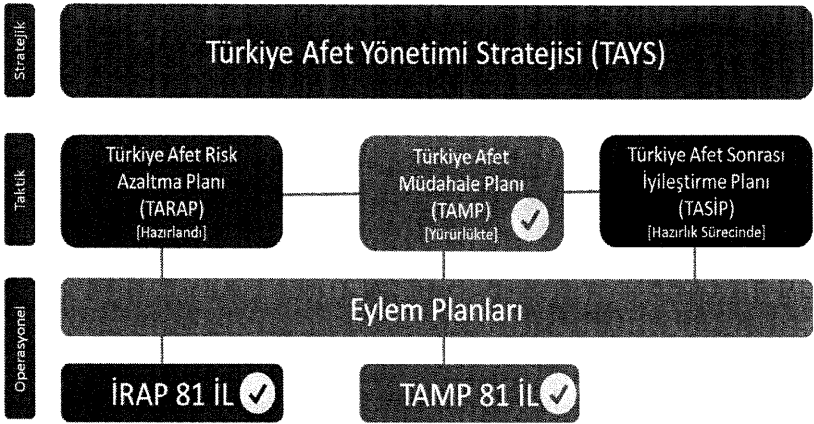
TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: GZFT Analizi.....	12
Tablo 2: Eylem İzleme Tablosu	79
Tablo 3: Eylem Değerlendirme Tablosu	81

1. TÜRKİYE AFET RİSK AZALTMA PLANI (TARAP)

Ülkemizde afet ve acil durumların etkin bir şekilde yönetilmesi amacıyla, 5902 sayılı Kanun gereği AFAD'ın kurulması ile "Bütünleşik Afet Yönetim Sistemine" geçilmiştir. Bu kapsamda afet ve acil durumların tek bir merkezden koordine edilmesi, denetlenmesi ve bu hizmetlere ilişkin eğitimlerin standartlarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Afetlerin sayısı ve sıklığı ile birlikte verdikleri sosyal ve ekonomik zararlar son yıllarda katlanarak artmaktadır. Bu kayıplarla başa çıkabilmek için "Kriz Yönetimi" anlayışından "Risk Yönetimi" anlayışına geçen, afet öncesi hazırlık, planlama ve risk azaltma çalışmaları, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, erken uyarı ve kesintisiz haberleşme projeleri ile afetin zararlarını en aza indirmeye çalışan bir afet yönetim sistemi oluşturulmuştur.

Afetlerle mücadelede başarılı olabilmek için toplumsal farkındalık çalışmaları dışında tehlike ve risk analizine dayandırılmış risk azaltma çalışmalarına ihtiyaç vardır. Sürdürülebilir ve etkin bir afet yönetimi için; nüfus artışı, kentleşme olgusu gibi demografik özelliklere ait verileri güvenilir, hızlı ve kolay kullanımı olan teknikler ve teknolojiler ile buluşturarak bütünleşik bir yönetim sistemi bünyesinde uygulamak gerekmektedir. Bu çerçevede AFAD tarafından hazırlanmış ve hazırlanmakta olan ulusal planların ilişkisel gösterimi Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1: Türkiye afet ve acil durum yönetim sistemi

Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP), Türkiye'de yaşanabilecek her tür ve ölçekteki afet ve acil durumlara etkin müdahale için görev alacak, kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve gerçek kişileri kapsayan taktik bir plan olup 2014 yılından itibaren yürürlüktedir. TAMP ile entegre planlama yaklaşımı ve modüler yapısıyla afet sırasındaki operasyon risklerini en aza indirecek bir sistem kurgulanmıştır.

Yerelde 81 il için il afet müdahale planları hazırlanmıştır. İl Afet Risk Azaltma Planları (İRAP) ise illerimizde güvenle yaşamak, afetlerden dolayı oluşabilecek can, mal vb. kayıpları azaltmak/önlemek, afet risk azaltma bilincini oluşturmak, paydaşlar arasındaki iş birliğini arttırmak, afet sonrasında müdahale ve afet sonrasında iyileştirme için yapılan harcamaları azaltmak, kaynakların etkili kullanımını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Ülke düzeyinde risk azaltma planlaması kapsamında ise kaynakların etkili ve verimli kullanımı ile risklerin asgari seviyeye indirilmesini amaçlayan taktik seviyede TARAP hazırlanmıştır.

1.1. Amaç ve Kapsam

TARAP'ın amacı, afetlerin neden olabileceği fiziksel, sosyal, ekonomik, çevresel, psikolojik zarar ve kayıpları önlemek veya etkilerini en aza indirmek, dayanıklı, güvenli, hazırlıklı, sürdürülebilir, afete dirençli yaşam çevreleri oluşturmak ile afet öncesinde hazırlanması ve uygulanması gereken afet risk azaltma çalışmalarının temel prensiplerini belirlemektir.

TARAP; ülkemizde yaşanma olasılığı olan her tür ve ölçekteki afetler için afet risk azaltma çalışmalarını yapacak bakanlık, kurum ve kuruluşlar, özel sektör, STK'lar ve gerçek kişileri kapsar.

1.2. Hukuki Dayanaklar

TARAP'ın hazırlanmasında aşağıda yer alan kanun, kararname ve planlar göz önünde bulundurulmuştur.

- 15/05/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirler ile Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
- 16/05/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun

- 15/07/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- 29/12/2020 tarihli ve 181896 sayılı İl Afet Risk Azaltma Planının (İRAP) Hazırlanması Genelgesi

1.3. Yararlanılan Belgeler

TARAP'ın hazırlanmasında faydalanılan hukuki dayanakların yanı sıra aşağıda yer alan eylem planları ve strateji belgeleri de dikkate alınmıştır.

- Afet Yönetiminde Etkinlik- Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2014)
- Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı-KENTGES (2010-2023)
- İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP) (2011-2023)
- İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2023)
- İklim Değişikliği Uyum Stratejisi Eylem Planı (2011-2023)
- İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Hazırlama Kılavuzu (2020)
- Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)
- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)
- Paris İklim Anlaşması (2015-)
- Sendai Afet Risklerini Azaltma Çerçeve Belgesi (2015-2030)
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (2015-2030)
- Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) (2014)
- Ulusal Deprem Strateji Belgesi ve Eylem Planı-UDSEP (2012-2023)
- Yeşil Mutabakat Eylem Planı (2021)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu (2021)
- Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği (2022)

2. TÜRKİYE’NİN AFET RİSK PROFİLİ

Türkiye, yeryüzünün en aktif deprem kuşaklarından birisi olan Akdeniz, Alp-Himalaya deprem kuşağında olup bu kuşak dünyadaki depremlerin yaklaşık %20’sinin meydana geldiği ve ülkede ortalama olarak beş yılda bir yıkıcı bir depreme neden olan aktif bir kuşaktır. Afetlerin yol açtığı beşeri ve ekonomik kayıplar açısından ülkemiz, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Türkiye; sahip olduğu jeolojik, topoğrafik ve iklimsel özellikleri nedeniyle farklı afet türleri ile sıklıkla maruz kalan bir ülkedir. Aşağıda genel hatlarıyla ülkemizde daha sık görülen ve etkin olan afet türlerine ilişkin genel bilgiler verilmiştir.

2.1. Deprem

Ülkemiz, güneyde kuzey ve kuzeybatıya hareket eden Afrika ve Arabistan levhaları ile kuzeydeki Avrasya levhası arasında bulunmaktadır. Levha hareketlerine ve depremlere bağlı olarak ülkemizde çok sayıda aktif fay meydana gelmiştir. Bu fayların en önemlileri Kuzey Anadolu Fay Zonu, Doğu Anadolu Fay Zonu, Güney Doğu Anadolu Bindirmesi ve Ege Graben Sistemi’dir.

Ülkemizi çevreleyen levha içi aktif faylar nedeniyle çok sayıda deprem meydana gelmekte, büyüklükleri 5 ve daha büyük olan depremler de hasara ve can kayıplarına neden olabilmektedir. Son yüz yirmi yıllık deprem istatistiklerine baktığımızda her altı yılda bir büyüklüğü 7 veya daha büyük bir depremin, her yıl iki adet 6 veya daha büyük bir depremin Türkiye’yi etkilediği ve bu depremlerin önemli can ve mal kayıplarına neden olduğu görülmektedir.

Depremlerin neden olabilecekleri fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel zarar ve kayıpları önlemek veya etkilerini azaltmak ve depreme dirençli, güvenli, hazırlıklı ve sürdürülebilir yeni yaşam çevreleri oluşturulması amacıyla 18 Ağustos 2011 tarihli ve 28029 sayılı Resmî Gazetede Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (UDSEP 2012-2023) yayımlanmıştır. Deprem riskini azaltmada ve depremlerle baş edebilmede hazırlıklı ve dirençli bir toplum oluşturma amacına yönelik kurumsal alt yapının oluşturulması ve konuyla ilgili araştırma

geliştirme faaliyetlerinin önceliklerinin belirlenmesini hedefleyen UDSEP, deprem risklerini azaltmada ülkemizin ilk stratejik planıdır.

Ayrıca; 1 Ocak 2019 tarihinde “ Yenilenen Türkiye Deprem Tehlike Haritası” ile “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği” yürürlüğe girmiştir. Bu sayede ülke ölçeğinde deprem tehlikesinin tespit edilmesi ile başta yeni yapılacak binaların deprem tehlikesine karşı tasarımı ve mevcut binaların değerlendirilmesi ve deprem riskinin azaltılması faaliyetlerinde daha etkin kullanılması sağlanmıştır.

2.2. Kütle Hareketleri (Heyelan, Kaya Düşmesi, Çığ)

Ülkemizde meydana gelen afetlerin; afet olayı ve etkilenen afetzede sayıları baz alınarak yapılan değerlendirmede olay bazında, depremlerden sonra en çok hasar verici etkiye sahip afet türü, kütle hareketleri başlığı altında toplanan heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Doğa kaynaklı afetler içinde hem dünyada hem de ülkemizde yaratmakta olduğu olumsuz etkilerden dolayı son derece önemli bir yer tutan kütle hareketleri, etkiledikleri yerleşim alanlarında can ve mal kayıplarına yol açmakla birlikte ekonomik değeri olan alanlarda da hasar ve kayıplara neden olabilmektedir.

Kütle hareketlere bağlı tehlike ve risklerin belirlenmesi, gerek yeni planlanacak alanlarda gerekse mevcut yerleşim alanlarında bu tehlike ve riskleri azaltacak önlemlerin alınması, kişi, kurum ve kuruluşların bu konuda üstüne düşen görevleri eksiksiz yerine getirmesi, bu amaç doğrultusunda yeterli iş gücü ve finansal kaynak ayrılması önemli önceliklerden olup afetlere dirençli bir toplumun oluşturulmasında temel stratejik amaçlardandır.

2.3. Sel - Taşkın

Türkiye’de depremden sonra en fazla beşeri ve ekonomik kayba sebep olan afet türü sel veya taşkındır. İklim değişiklikleri, sanayileşme ve çarpık kentleşme sonucunda ülkemizde sel ve taşkınların sayısında ve verdiği zararlarda önemli artışlar meydana gelmektedir. Hemen hemen her bölgede görülen ve büyük kentlerimiz dışında, küçük yerleşim birimlerinde de son derece önemli kayıpların yaşanabildiği ülkemizde konuyla ilgili doğrudan veya dolaylı birçok

kurumumuzun sorumlulukları bulunmakta olup, son yıllarda önemli projeler ve yönetim planları bu doğrultuda uygulamaya koyulmaktadır.

Sürdürülebilir risk yönetimi yaklaşımı ile afetlere karşı direnci geliştirmenin önemli bir adımı risk azaltma faaliyetlerine yapılan yatırımlardır. Sel-taşkın afetinin risklerini azaltmak amacıyla yapısal veya yapısal olmayan tedbirlerin alınması gerekmektedir. Risk azaltma yönetimi çerçevesinde her süreçte yapılması gereken çalışmalarda; daha geniş bir perspektif içinde, mevcut durum ve uygulamalar göz önünde bulundurularak, koordineli ve entegre bir program yaklaşımının oluşturulması ve uygulanması büyük önem arz etmektedir.

Afet yönetim programlarının bir parçası olan taşkınların önceden tahmin edilebilmesi ve buna dayanarak erken uyarı yapılması, planlama ve eğitim ile can kayıplarında önemli azalmalar ve ekonomik zararlarda da önemli düşüşler sağlanmaktadır.

2.4. İklim Değişikliği

İklim ile ilgili riskler; iklim değişikliği, plansız kentleşme, demografik baskılar, arazi kullanımı, arazi örtüsü değişimi, biyolojik çeşitlilik kaybı ve ekosistem bozulması nedeniyle artmıştır. İklim ile ilgili olan bu riskler toplumun güvenliği ve refahını etkilemektedir. Toplum, ekosistem ve doğa kaynaklı tehlike arasındaki etkileşimlerin anlaşılması adına iklim ile ilgili risklerin azaltılması ve direncin artırılması kaçınılmaz bir durum haline gelmektedir.

Türkiye'nin yer aldığı Akdeniz Havzası, iklim değişikliğinin olumsuz etkileriyle en çok karşılaşılması olası olan bölgeler arasında değerlendirilmektedir. Şiddet, etki, süre ve olduğu yer bakımından önceden yaşanmamış, mevcut fiziksel altyapının yetersiz kaldığı, ekonomi ağırlıklı kayıplara yol açan, hidro-meteorolojik karakterli küçük ölçekli afetlerin sayısı da artmaktadır. Türkiye'nin aylık sıcaklık ve yağış dağılımında yaz aylarında sıcaklıklar artarken, yağışlar azalmaktadır.

İklim değişikliğine uyum, iklim değişikliğinin zararlı etkilerini azaltmak amacı ile iklim değişikliğine karşı hazır olmak için önceden yapılan önlem ve düzenlemeleri kapsamaktadır. İklim değişikliğine uyum ve afet risk azaltma çalışmaları; karşılıklı olarak birbirlerine katkıda bulunan gelişmeler olması sebebiyle birlikte düşünülmelidir. Çünkü iklim değişikliği, afet risklerinin altında yatan nedenlerden biridir.

2.5. Kitlesele Göç

Göç farklı nedenlerle zorunlu veya isteyerek, geçici ya da kalıcı olarak yaşanan yerin terk edilerek başka bir yere yerleşilmesi eylemidir. İnsanlar daha iyi bir yaşam sürebilmek umuduyla başka güvenli yerlere göç etmiştir. Göç hareketleri ve göçmen sayıları her yıl artmaktadır. Bu durumdan öncelikle kadınlar, çocuklar ve yaşlılar etkilenmektedir.

Türkiye coğrafi konumu nedeniyle insani krizler, iklim değişikliği ve daha birçok nedenle göç etmek zorunda kalan kişilerin kitlesele göçüne maruz kalmaktadır. Kitlesele göçün hacmi, göç ile gelen kişilerin ülkemizde kalış sürelerinin uzunluğu, geçicilikten kalıcılığa evrilen göç olgusu ülke olarak kitlesele göçlere ilişkin olarak her zaman hazırlıklı olmayı gerektirmiş, kitlesele göç risklerinin azaltılmasına yönelik politika, hedef ve uygulama stratejileri geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Göçlerin yeni bir afete sebebiyet vermemesi için, risk azaltma planlarının bütün paydaşlarla birlikte çok yönlü olarak ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

2.6. Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi veren önemli etkenlerden biri bulaşıcı ve salgın hastalıkların görülme sıklığıdır. Herhangi bir coğrafyada ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklar, sadece o coğrafyada sınırlı kalmayacağı için evrensel bir risk unsurudur. Bu riskler göz önüne alındığında her ülkenin sağlık sisteminin olası bulaşıcı hastalıklara karşı geliştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Sendai Çerçeve Belgesi yedi hedefinden biri dirençli sağlık sistemlerinin geliştirilmesi ve afet yönetimi süreçleriyle bütünleştirilmesidir. Bu bütünleştirilme sürecinde afet risk yönetimi bakımından daha kapsamlı ve sürdürülebilir stratejik plan ve politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Paris Anlaşması ve İklim Değişikliği Değerlendirme Raporu'na göre bulaşıcı ve salgın hastalık riskleri sağlık sistemlerini etkilemektedir. Dirençliliğe yönelik fırsatların değerlendirilmesi açısından iklim değişikliği ile bulaşıcı ve salgın hastalık riskleri ortak yönlele sahiptir ve bu nedenle birlikte ele alınıp değerlendirilmelidir.

2.7. Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer Tehditler

Geçtiğimiz yüzyılda başlayan teknolojik ilerlemelerle birlikte KBRN (Kımyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer) maddelerinin kitle imha silahları olarak kullanılması olasılığı meydana gelmiştir. Bunun sonucu olarak KBRN, hem ülkemizde hem de dünya genelinde önemli bir tehdit unsuru olarak benimsenmektedir. KBRN olaylarının kitlesele paniğe ve kargaşaya yol açma potansiyelinin oldukça yüksek olması, son derece önemli bir afet türü olarak değerlendirilmesinde etkili olmaktadır. KBRN olay yönetiminde farklı alanlardan sorumlu ekiplerin koordineli şekilde çalışması gerekliliği, KBRN olaylarına müdahalenin özel ekipmanlı yetkin ve tecrübeli personel ile yapılması zorunluluğu, sürecin zaman alıcı olması gibi sebepler KBRN alanında gerekli önlemlerin alınarak planlamaların yapılmasını zorunlu kılmakta olup, tüm bu çalışmalar ülkemizin geleceği adına büyük bir önem arz etmektedir.

2.8. Orman Yangınları

Ülkemizde yaşanan orman yangınlarının büyük bir bölümünün ihmal, dikkatsizlik ve kaza sonucunda meydana geldiği tespit edilmiştir. Ormanlık alanlarımızın yaklaşık yüzde 60'ına tekabül eden kısmının yangına maruz kalma olasılığının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ormanların tahribi ve ormansızlaşma toprakların erozyon yoluyla kaybedilmesine, iklim değışikliklerine neden olmakta; su düzeninin bozulması sonucunda çölleşme, sel, heyelan, çığ ve kuraklık gibi afetleri beraberinde getirmektedir.

2.9. Büyük Endüstriyel Kazalar

Sanayileşme üretim süreçleri kımyasal madde kullanımını zorunlu kılmaktadır. Kımyasal maddeler bu üretim zincirinde tarım, imalat, inşaat ve hizmet sektörlerinin önemli bileşenlerindedir. Bu maddelerin depolanması, kullanımı, üretimi, taşınması ve ortadan kaldırılması sırasında oluşacak bir aksaklık sonucu olası bir patlama, yangın veya yayılım ağır tahribat büyük endüstriyel kazalar kapsamında değerlendirilmektedir.

Son yıllarda teknolojinin gelişmesi, hızlı nüfus artışı, gelişmişlik düzeyi, çevre kirliliği, çarpık kentleşmeye bağlı olarak teknolojik afetlerin sayısı ve sıklığı dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de artış göstermiştir. İnsan yaşamı ve ekonomik kayıpların yanı sıra büyük endüstriyel kazalar nedeniyle çevresel tahribat ve zararların ortaya çıkması olasılığı göz önünde bulundurulduğunda yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gerekli

önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemek, konuyla ilgili kurum ve kuruluşların yapacakları ortak çalışmalarla bu tehdit unsuru en az seviyeye indirgenebilecektir.

2.10. Maden Kazaları ve Tasman

Maden işletmeleri, üretim yerinin seçilememesi, çevresel risklerden arındırılmaması, emek yoğun çalışma gerektirmesi ve üretimin her aşamasının yüksek riskler içermesi nedeniyle özellik taşımaktadır. Bu risklerin anlaşılması için gerekli tanımlamalar ve saptamaların doğru yapılması risklerin azaltılmasında birinci basamağı oluşturmaktadır.

Farklı madenlerin üretim aşamaları ve her birinde oluşabilecek riskleri anlamak bunların ölçülebilir değerler haline getirilmesini, ülkenin kalkınmasında gerekli ham madde üretiminin kesintisiz biçimde sağlanabilmesi gerektirmektedir. Bu kapsamda oluşabilecek riskleri belirleyebilmek için gerekli monitörizasyon sistemlerinin kurulması ve gerek merkezi gerekse yerel olarak izlenmesi, bu amaçla gerekli yatırımların yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Madencilikte yeraltında oluşan boşlukların zamanla çeşitli faktörlere bağlı olarak çökmesi nedeniyle yer üstünde çöküntüler meydana gelmekte olup bu olaya tasman adı verilmektedir. Çöküntüler, üzerinde bulunan yapılara ve insanlara zarar verebilmektedir.

2.11. Tehlikeli Madde Taşımacılığı

Son yıllarda Türkiye’de karayolu, demiryolu, denizyolu gibi ulaşım sektörlerindeki çok önemli gelişmelere ek olarak patlayıcı, yanıcı maddeler ve türevlerinin katı, sıvı ve gaz olarak çok sayıdaki sektörde kullanılıp taşınması ülkemiz için bir teknolojik afet unsuru olarak değerlendirilmektedir.

Teknolojik gelişmeler, hızlı nüfus artışı, çevresel kirlilik, çarpık kentleşme gibi birçok faktöre bağlı olarak bu tür afetlerin sayısı ve sıklığı dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de artış göstermiştir. Bu kapsamda risk azaltma, müdahale ve iyileştirme çalışmalarının bütünlük bir anlayışla gerçekleştirilmesi olası zarar ve kayıpları en az seviyeye indirgeyecektir.

2.12. Diğer Afetler (Kuraklık, Obruk, Fırtına vb.)

TARAP Belgesi'nde yer alan deprem, kütle hareketleri (heyelan, kaya düşmesi, çığ), sel-taşkın, iklim değişikliği, kitlesel göç, bulaşıcı ve salgın hastalıklar, KBRN, orman yangınları, BEK, maden kazaları, tehlikeli madde taşımacılığı afet türlerinin yanı sıra ülkemiz kuraklık, obruk afetleri başta olmak üzere dolu, tsunami, hortum, yıldırım vb. afetlere de maruz kalmaktadır.

Kuraklık hava sıcaklıklarının mevsim normallerinin çok üzerine çıkması ve yıllık yağış ortalamalarının mevsim normallerinin altına düşmesi sebebiyle meydana gelir. Meteorolojik açıdan, yağışların mevsim ortalama değerlerin yüzde 80'in altına indiği geçici dönemler olarak tanımlanmaktadır.

Kuraklığa bağlı olarak ortaya çıkan su stresi, su talebinin sürdürülebilir şartlarda su kaynaklarından temin edilebilecek su miktarından fazla olması durumudur. Kuraklık ve su stresinin çok ciddi ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri olmakla birlikte bunun sonucunda insan sağlığı ve gıda güvenliği olumsuz etkilenebilmektedir.

Türkiye'nin içerisinde bulunduğu coğrafya tarih boyunca kuraklığın etkilerine sıklıkla maruz kalmıştır. Kuraklık ülkemizde belli dönemlerde yaşanmaktadır ancak yanlış yönetimler ve uygulamalar sonucu doğal döngü içinde var olan kuraklığın etkisi ekonomik ve sosyal açıdan büyük boyutlarda olabilmektedir.

Kasırga, hortum ve tayfun gibi adlarla ifade edilen şiddetli rüzgâr veya fırtınalar ise çok büyük can ve mal kaybına yol açan klimatolojik karakterli hava olaylarıdır. Aralarında basınç farkı bulunan iki merkez arasındaki havanın yatay hareketine rüzgâr, saatteki hızları 63 km'yi geçen güçlü hava akımlarına ise fırtına denmektedir. Fırtınalar şiddetli yağışlarla birlikte denizlerin yükselmesine sel ve taşkınlara, kara, deniz ve havayolu kazalarına, yerleşim yerlerinin zarar görmesine ve yıldırım düşmelerine yol açabilir. Son yıllarda fırtına ve kuvvetli rüzgardan kaynaklanan afetlerin şiddet ve sıklığında dünya genelinde iklim değişikliğinin bir sonucu olarak gözle görülür bir artış gözlemlenmektedir. Türkiye'de özellikle Kuzey Ege Bölgesi ile batı ve Orta Akdeniz bölgelerinde fırtınalar meydana gelmektedir. Kuvvetli rüzgarlar ve fırtınaların en çok görüldüğü iller sırasıyla Balıkesir, İzmir, Konya, Kayseri, Kars ve Elazığ illeridir. Yıllara göre zamansal dağılımlara bakılınca 1998 yılından beri rüzgâr fırtınalarında hızlı bir artış görülmektedir.

Ülkemizin belirli coğrafi bölgelerinde görülen obrukların oluşumu kayaçların litolojik özellikleri ve yeraltı suyunun niteliklerine bağlıdır. Geçmişte düşük nüfus yoğunluğu, sınırlı tarım ve sanayi alanları gibi nedenlerden dolayı bir tehdit olarak algılanmayan obruklar, günümüzde bu faktörlerin daha geniş alanlara yayılmasına bağlı olarak, insan yaşamı açısından tehlike yaratabilecek konuma gelmiştir.

3. GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT ANALİZİ

Güçlü-zayıf yönler ile fırsat ve tehdit unsurlarını içeren GZFT analizinde, TARAP kapsamında farklı türde afetler için ortak bir analiz yapılması yoluna gidilerek genel bir değerlendirme yapılmış olup Tablo.1 bu analizin sonucunu özetlemektedir.

Tablo 1: GZFT Analizi

GÜÇLÜ	ZAYIF
<ul style="list-style-type: none">• Afet yönetimi ile ilgili planların var olması/ güncellenmesi• Devletin finansman ve bankacılık sisteminin gelişmiş olması• Afet risklerinin azaltılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve finansal destek önceliklerinin bulunması• Afet öncesi, sırası ve sonrası kazanılmış tecrübeler• Yasal kontrol mekanizmalarının varlığı	<ul style="list-style-type: none">• Belediyelerin mekânsal planlarında afet risk azaltma esaslarına ilişkin uygulamalara yeterince yer verilmemesi• Mali desteğin etkin kullanılamaması• Özel sektörün ve toplumun etkin ve yeterli bir şekilde afet yönetimi çalışmalarında yer alamaması• Denetimsel eksiklikler
FIRSAT	TEHDİT
<ul style="list-style-type: none">• Yetişmiş insan gücü• Toplumsal afet farkındalığının artmış olması• Uluslararası standart ve strateji belgelerinin çoğuna katılımın sağlanmış olması• Uluslararası standartların, uygulama örneklerinin ve denetim mekanizmalarının ülkemiz koşullarına uyarlanabilir olması	<ul style="list-style-type: none">• Mevzuat uygulama ve denetimin yeterli düzeyde ve etkin olarak yapılamaması• Ortak çalışma kültürünün yeterince yerleşmemiş olması• Ulusal ve uluslararası finansal krizlerin doğurduğu olumsuzluklar• Teori ve pratiğin tam olarak örtüşmemesi, uygulamalardaki aksaklıklar

4. AFET RİSK AZALTMA POLİTİKALARI

1970 ve 1980'lerde dünya, afet müdahalesi üzerine odaklanırken 1990'larda afet sonrası durumdan afet öncesi hazırlık durumuna geçerek büyük bir dönüşüm göstermiştir. Doğa kaynaklı afetler yaşandıktan sonra önlem alınması yerine afet yaşanmadan önce tehlike ve risklerin öngörülerek önleyici tedbirlerin alınmasının sağlanması ortak anlayışı ön plana çıkmıştır. Bu doğrultuda farklı disiplinlerin ve uluslararası kuruluşların katılımıyla işbirlikleri artırmayı hedefleyen bir dizi çalışma yapılmıştır.

Afet risk azaltmayla ilgili uluslararası alanda yaşanan gelişmeler gibi ülkemizde de birtakım değişimler görülmüştür. Özellikle 1999 yılında yaşanan Kocaeli ve Düzce Depremleri ülkemizde afet ve acil durum yönetimi açısından dönüm noktası olup uluslararası alanda afet risk azaltma politikalarına ilişkin standartlar yakalanmaya çalışılmıştır. Deprem sonrasında edinilen tecrübeler ışığında öncelik risk azaltma çalışmalarına verilmiştir.

4.1. Uluslararası Politikalar

Uluslararası alanda 1990'lı yıllardan itibaren, giderek, risk azaltma politikaları öne çıkmaya başlamış ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 1990-2000 dönemi "*Doğal Afet Zararlarını Azaltma On Yılı*" (IDNDR) olarak ilan edilmiştir. 1994 yılında, BM tarafından "*Yokohama Stratejisi ve Eylem Planı*" kabul edilmiştir. 2005 yılında, Japonya'da toplanan "*Afet Risklerinin Azaltılması Dünya Konferansı*"nda 2005-2015 yılları afet risk azaltma politikalarının öne çıkarılacağı bir on yıl olarak benimsenerek "*Hyogo Çerçeve Eylem Planı*" kabul edilmiştir. Plan'da risk azaltma faaliyetlerine ilişkin temel bazı stratejilere değinilmiş ve ülkelerin anılan konulara ilişkin ülke durum raporları hazırlamaları öngörülmüştür. 2015 yılında gerçekleştirilen "*Birleşmiş Milletler Dünya Afet Risklerinin Azaltılması Konferansı*"nda, 2015-2030 yıllarında geçerli olmak üzere Sendai Çerçeve Belgesi kabul edilmiştir.

14-18 Mart 2015 tarihleri arasında Japonya'nın Miyagi Eyaleti Sendai kentinde düzenlenen Afet Risklerinin Azaltılması Üçüncü Dünya Konferansı'nda ise Sendai Çerçeve Belgesi (2015-2030) ülkemizin de içinde bulunduğu 187 ülkeden gelen temsilciler tarafından uluslararası bir deklarasyonla kabul edilmiştir. Söz konusu Çerçeve Belgesi 2015 kalkınma gündeminin uluslararası kabul gören ilk büyük anlaşması olma niteliğindedir. 2015 sonrası dönemde afet risklerinin azaltılması konusunu merkezine alan bu konferansta, ülkeler, afet risklerinin azaltılması ve afetlere karşı direncin artırılmasının, sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun

ortadan kaldırılması bağlamında ele alınması ve bu bakış açısının tüm düzeylerdeki politika, plan, program ve bütçelerle uyumlaştırılması şeklindeki taahhütlerini ifade etmişlerdir.

Sendai Çerçeve Belgesi 2030'a kadar olan süreçte; kişilerin, işletmelerin, toplulukların ve ülkelerin ekonomik, sağlık, fiziksel, sosyal, kültürel ve çevresel varlıklarında afet riskinin ve kayıplarının önemli ölçüde azaltılmasını amaçlamaktadır.

Sendai Çerçeve Belgesi'nde belirtilen ve afetlere dirençliliği artırmayı öngören 7 temel hedefler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Küresel düzeyde afetler nedeniyle meydana gelen can kaybını 2030 yılına kadar önemli ölçüde azaltmak,
2. Küresel düzeyde afetten etkilenen insan sayısını 2030 yılına kadar önemli ölçüde azaltmak,
3. Küresel düzeyde gayri safi yurtiçi hasılaya istinaden afetlerin yol açtığı doğrudan ekonomik kayıpları 2030 yılına kadar azaltmak,
4. Temel hizmetlerin aksamasına yol açabilecek ve kritik altyapıyı etkileyebilecek afet zararını önemli ölçüde azaltmak,
5. 2020 yılına kadar ulusal ve yerel afet risk azaltma stratejisi olan ülkelerin sayısını önemli ölçüde arttırmak,
6. Gelişmekte olan ülkelerle bu çerçevenin uygulanmasında onların ulusal eylemlerini tamamlayıcı nitelikte, yeterli ve sürdürülebilir destek sağlayarak, 2030 yılına kadar uluslararası işbirliğini önemli ölçüde arttırmak,
7. Çoklu tehlike erken uyarı sistemleri, afet risk bilgi ve değerlendirmelerinin topluma elverişliliği ve ulaşılabilirliğini 2030 yılına kadar önemli ölçüde arttırmaktır.

Hyogo Çerçeve Eylem Planı 2005 – 2015 (HFA)'nın uygulanmasından kazanılan deneyimi dikkate alarak Sendai Çerçeve Belgesinin yeni afet risklerini önlemek ve mevcut olanları azaltmak için dört eylem önceliği aşağıda özetlenmektedir:

Stratejik Öncelik 1: Afet riskini anlamak

Stratejik Öncelik 2: Afet riskinin yönetilmesi için afet risk yönetişimini güçlendirmek

Stratejik Öncelik 3: Dirençlilik için afet risk azaltmaya yatırım yapmak

Stratejik Öncelik 4: Etkili müdahale için afete hazırlık çalışmalarını geliştirmek ve iyileştirmek, rehabilitasyon ve yeniden inşa safhalarında “önceki durumdan daha iyisini inşa etmek”.

TARAP’ın oluşturulması sürecinde ülkemizin afet risklerinin azaltılmasıyla ilgili olarak uluslararası alandaki taahhütlerinin yanı sıra ulusal strateji ve politika belgelerinin de göz önünde bulundurulması gerekliliği bulunmaktadır. Sendai Çerçeve Belgesi’nin öncelikleri TARAP’ın temel dayanağını oluşturmuştur.

4.2. Ulusal Politikalar

Ulusal düzeyde, afet risklerinin azaltılmasıyla ilgili olarak 10. Kalkınma Planı, Afet Yönetiminde Etkinlik- Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2014), Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı-KENTGES (2010-2023), İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2023), İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP), İklim Değişikliği Uyum Stratejisi Eylem Planı, Ulusal Deprem Strateji Belgesi ve Eylem Planı-UDSEP (2012-2023), Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) (2014), TBMM Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu (2021), Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği (2022) ve 11. Kalkınma Planı öne çıkan belgeler arasında yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nun 1 Temmuz 2013 tarihli birleşiminde onaylanan ve 2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı’nın afet risklerinin azaltılması bakımından en önemli özelliği, hedef ve politikaları arasında yer almakta olan “Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında, “Afet Yönetimi”ne yer verilmiş olmasıdır. Bu çerçevede 10. Kalkınma Planı’nda, afetlere yönelik risk azaltma ve hazırlık çalışmalarının iyileştirilmesi, afet konusunda görev yapan kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması amacıyla Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) kurulmasının önemine vurgu yapılmakta ve taşra teşkilatının yeniden yapılandırılması konusu üzerinde durulmaktadır.

10. Kalkınma Planı’nda belirlenen amaç ve hedefler, “(a) Makroekonomik, sektörel ve mekânsal planlama süreçlerinde afet risk ve zararlarının dikkate alınması, (b) Afetlere karşı toplumsal direncin ve bilinç düzeyinin artırılması, c) Afetlere dayanıklı ve güvenli yerleşimler oluşturulması” şeklinde ortaya çıkmaktadır. Plan’da temel olarak afet sonrası müdahaleye

yönelik politikaların yerine, afet öncesi risk azaltmaya yönelik politikaların önemi vurgulanmaktadır.

10. Kalkınma Planı'nda afet yönetimi ile ilgili olarak yer verilen hususların arka planını "Afet Yönetiminde Etkinlik- Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2014)" oluşturmuştur. Komisyon Raporu, Plan'a kaynak teşkil etmesinin yanı sıra afet risklerinin azaltılmasına yönelik politikaların belirlenmesine de katkı sağlayan bir belgedir.

Afet risklerinin azaltılması konusunda yol gösterici bir diğer belge, kentleşme ve imar konularında merkezi ve yerel idareler için bir yol haritası niteliğinde olan "Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı KENTGES (2010–2023)"tir. KENTGES belgesi incelendiğinde, Kentleşme Şurası'nın ana temalarından birisini oluşturan "Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi" temasının, KENTGES'in "Mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması", "Yerleşmelerin mekân ve yaşam kalitesinin artırılması" ve "Yerleşmelerin ekonomik ve toplumsal yapılarının güçlendirilmesi" şeklindeki üç ana eksenine kesildiği görülmektedir.

Türkiye'de afet risklerinin azaltılması konusunda önemli bir diğer belge iklim değişikliği alanında çıkarılan İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2023)'dir. Türkiye, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne 24 Mayıs 2004 tarihinde taraf olmuştur. Paris İklim Anlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve "Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun" 7 Ekim 2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, 2001/2 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile iklim değişikliği alanında Türkiye'nin izleyeceği politikaların, alacağı önlemlerin ve yapacağı çalışmaların belirlenmesi amacıyla oluşturulan İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu (İDKK), yeniden yapılandırılarak strateji belgesinin hazırlanması konusunda çalışmalar sonuçlandırılmıştır. İklim değişikliği strateji belgesi, sektörler esas alınarak hazırlanmış bir belgedir. Bu hedef doğrultusunda, somut eylemler, İklim Değişikliği Eylem Planı'nda (2011-2023) yer almaktadır. Konu ile ilgili diğer önemli belgeler arasında İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP) ve İklim Değişikliği Uyum Stratejisi Eylem Planı bulunmaktadır.

TARAP'ın hazırlanması sürecinde dayanak oluşturan belgeler arasında yer alan "Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı'nın (UDSEP-2023) ana amacı ise, "depremlerin neden olabilecekleri fiziksel, ekonomik, sosyal, çevresel ve politik zarar ve kayıpları önlemek veya

etkilerini azaltmak ve depreme dirençli, güvenli, hazırlıklı ve sürdürülebilir yeni yaşam çevreleri oluşturmaktır". UDSEP-2023, deprem kayıplarının en aza indirilmesini hedefleyen stratejik yaklaşımlar ve eylem dizilerini içeren bir belge olması açısından ülkemiz için örnek bir çalışmadır.

3 Ocak 2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP), afet ve acil durumlara ilişkin müdahale çalışmalarında görev alacak hizmet grupları ve koordinasyon birimlerine ait rolleri ve sorumlulukları tanımlamak, afet öncesi, sırası ve sonrasındaki müdahale planlamasının temel prensiplerini belirlemek amacıyla çıkarılmıştır. TAMP, ülkemizde yaşanabilecek her tür ve ölçekte, afet ve acil durumlarda müdahalede görev alacak bakanlık, kurum ve kuruluşlar, özel kuruluşlar, STK'lar ve gerçek kişileri kapsamaktadır. Plan'ın hedefleri; "hayat kurtarmak", "kesintiye uğrayan hayatı ve faaliyetleri en kısa sürede normale döndürmek", "müdahale çalışmalarını hızlı ve planlı bir şekilde gerçekleştirmek", "halk sağlığını korumak ve sürdürmek", "mülkiyet", "çevre ve kültürel mirası korumak", "ekonomik ve sosyal kayıpları azaltmak", "ikincil afetleri önlemek, etkilerini azaltmak" ve "kaynakların etkin kullanımını sağlamak" olarak ortaya konulmaktadır. 2018 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Bakanlıklar ve bağlı kuruluşlarda değişiklikler meydana gelmesi nedeniyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne uyumun sağlanması ve son yıllarda yaşanan iklim değişikliği etkilerinin de sonucu olarak, afetlerin sayı ve çeşit olarak giderek artması nedeniyle, sahada edinilen tecrübeler neticesinde Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği'nin güncellenmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. 24.02.2022 tarihinde güncellenen Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği yayımlanmıştır.

On Birinci Kalkınma Planı ise, 2019-2023 yıllarını kapsamakta olup "*Yaşanabilir şehirler, sürdürülebilir çevre*" başlığı altında, "*afetlere karşı toplumsal bilincin artırılması, afetlere dayanıklı ve güvenli yerleşim yerlerinin oluşturulması ve afet risk azaltma çalışmaları yapılarak afetlerin neden olabileceği can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesi*" temel amaç olarak belirtilmiştir. Ayrıca planda, "*Afet risk ve zarar azaltma çalışmalarına yönelik Türkiye Afet Risk Azaltma Planı hazırlanacaktır.*" ibaresi yer almakta olup, afet risk azaltma çalışmalarında bu planların önemi açıkça ortaya konulmaktadır.

2021 yılında yayınlanan "Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis

Araştırması Komisyonu Raporu”nda ulusal düzeyde risk azaltma planı olarak çerçevesi çizilen TARAP’ın yerel düzeyde uygulanmasının il afet risk azaltma planları ile gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. TARAP’ta taslak olarak belirlenen öncelikler dâhilinde afet risklerinin ilin afetselliği ve kapasitesi çerçevesinde yerel düzeyde azaltılması için olası can ve mal kayıplarını azaltmak, risk azaltma bilinci oluşturmak, paydaşlar arasında iş birliğini güçlendirmek ve afet sonrası çalışmalar için yapılacak olası harcamaları azaltmak hedefi ile illerde il afet risk azaltma planları hazırlanmıştır.

İRAP; ilin afetselliğini dikkate alarak afet risklerinin azaltılmasına yönelik amaçların, hedeflerin ve eylemlerin bulunduğu, çok paydaşlı bir süreçle yapılan ve sürdürülmesi gereken bir plandır. İl Afet Risk Azaltma Planı, bir kentin dayanıklılığını/dirençliliğini desteklemeye yönelik temel bir araçtır, ulusal ve yerel düzeydeki afet risk azaltma hedefleri, göstergeleri ve kalkınma zorunluluklarıyla uyumlu olmalıdır. Eylem planı; faaliyetleri, önerilen zaman takvimlerini, uygulama için sorumlu kurumları/birimleri, eylem tabanlı düzenlemeleri, finansman yönetimini, beklenen etki düzeyini, izleme ve değerlendirme için önerilen faaliyetleri vurgulamaktadır.

Türkiye’nin afet risklerinin azaltılması konusunda farklı ulusal belgelerde yer verilen önceliklerin, bir plan çerçevesinde stratejik amaçlar ve hedefler ortaya konularak bu amaç ve hedeflere ulaşma yolunda eylemler belirlenerek bütünleştirilmesine yönelik bir çalışmanın sonucu olan TARAP, uluslararası alandaki gelişmeler ve taahhütler çerçevesinde Sendai öncelikleri temel dayanak alınarak oluşturulmuştur.

5. TARAP’IN STRATEJİK ÖNCELİKLERİ

TARAP, afet risklerinin azaltılması ve afetlere karşı direncin artırılması, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması yönünde ulusal çabaları ve uluslararası taahhütleri kapsayan bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu planda her stratejik amaçta sorumlu kuruluş ve ilgili kuruluşlar belirtilmiş olup üniversiteler ise her bir eylem için destekleyici ve yönlendirici rol almaktadır. Bu sebeple üniversiteler eylem özelinde ilgili kuruluşlar kısmına ayrıca yazılmamıştır.

Afet risk azaltma çalışmalarında başarıya ulaşmak için yerel yönetimlerin yapacakları plan ve projelerde afet risklerini azaltma konularına öncelik vermeleri ve risk azaltma çalışmalarının TARAP’ta yer alan amaç, hedef ve eylemler ile uyumlu yürütülmesi önem arz etmektedir.

TARAP'ta yer alan eylemler Kısa Vade (2022-2024), Orta Vade (2022-2028) ve Uzun Vade (2022-2030) olmak üzere 3 dönemden oluşmaktadır. Sendai Çerçeve Belgesi öncelikleri de göz önünde bulundurularak TARAP'a temel dayanak teşkil eden stratejik amaçlar şu şekildedir;

Stratejik Öncelik A: Afet Risklerini Anlamak

Stratejik Amaç 1. Yerel ve Ulusal Düzeyde Afet Tehlike ve Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

Stratejik Amaç 2. Afet Risk Azaltma Politikaları ile Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarının Bütünleştirilmesi

Stratejik Amaç 3. Afet Risklerine İlişkin Toplumsal Direncin Artırılması

Stratejik Öncelik B: Afet Risklerinin Yönetilmesi İçin Afet Risk Yönetişimini Güçlendirmek

Stratejik Amaç 1. Afet Türlerine İlişkin Verilerin Toplanması ve Güncelliğinin Sağlanması

Stratejik Amaç 2. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Erken Uyarı Sistemlerinin Geliştirilerek Yaygınlaştırılması

Stratejik Amaç 3. Ulusal Bütünleşik Erken Uyarı Sistemi Kurulması

Stratejik Amaç 4. Sığınma gerektirecek risklere karşı sığınak yapımı gerekliliğinin benimsenmesi

Stratejik Amaç 5. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yasal, Yönetmelik ve Mekanizmaların Güçlendirilmesi

Stratejik Amaç 6. Kurumsal Kapasitenin Afet Risklerini Daha Etkin Yönetebilecek Şekilde Yapılandırılması

Stratejik Öncelik C: Afetlere Karşı Direnç Geliştirmek İçin Risk Azaltma Faaliyetlerine Yatırım Yapmak

Stratejik Amaç 1. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yatırımlara Öncelik Verilmesi ve Yatırımların Artırılması

Stratejik Amaç 2. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yatırımların Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesi

Stratejik Amaç 3. Afet Risk Transfer Mekanizmalarının Bütün Afet Türlerini Kapsayacak Şekilde Geliştirilmesi

Stratejik Amaç 4. Güvenli Yerleşim Alanlarının ve Afete Dirençli Yapılaşmanın Sağlanması

Stratejik Amaç 5. Afetlere Karşı Toplumsal Direnci Artırıcı Sosyo-Ekonomik Tedbirlerin Alınması

Stratejik Öncelik D: Etkili Müdahale İçin Afete Hazırlığı Geliştirme ve İyileştirme, Rehabilitasyon ve Yeniden İnşaatada ‘Öncekinden Daha İyisini Kurmak’

Stratejik Amaç 1. Afet Risklerinin Azaltılması için Müdahale Altyapısının Geliştirilmesi ve Etkinliğinin Artırılması

Stratejik Amaç 2. Afet Risk Azaltmanın Afet Sonrası İyileştirme ve Rehabilitasyon Süreçlerine Dahil Edilmesi

Stratejik Amaç 3. Afet Risklerinin Ortaya Konulması ve Gerekli Önlemlerin Alınması Amacıyla Etkili İzleme, Değerlendirme ve Denetim Sistemlerinin Oluşturulması

5.1. Stratejik Öncelik A. Afet Risklerini Anlamak

Afet risklerinin önlenmesi, mevcut risklerin azaltılması ve afetlere karşı toplumun dirençli kılınması öncelikle afet risklerini anlamakla mümkündür. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik bir yol haritasında ilk adım afet risklerini anlamaya yönelik stratejik amaçların ortaya konulması olmalıdır.

Afet risk yönetiminin, afet riskinin kırılabilirlik, kapasite, kişilerin ve varlıkların afete maruz kalmaları, afetin özellikleri ve çevre dahil tüm yönleriyle ele alınması gerekmektedir. Stratejik Öncelik A alt başlığında **3 stratejik amaç, 5 hedef, 16 eylem** yer almaktadır.

Stratejik Amaç 1. Yerel ve Ulusal Düzeyde Afet Tehlike ve Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

Hedef 1: Afet Tehlike ve Risk Analizlerinin Yapılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
A.1.1.1. Bütünlük afet tehlike haritalarının hazırlanması	AFAD	ÇŞİDB, KTB, MTA, Yerel Yönetimler	Farklı ölçeklerde ve farklı afet türlerine yönelik tehlike haritaları	Orta Vade
A.1.1.2. Afet risk analizlerinin yapılmasına ilişkin özel standartların oluşturulması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Risk analiz rehberleri	Orta Vade
A.1.1.3. Afet risk değerlendirmelerinin yapılması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Afet türleri için risk haritalar Risk analiz sonuçlarını ortaya koyan raporlar	Uzun Vade

Hedef 2: Afet tehlike ve risklerinin mekânsal planlama aşamasında dikkate alınması ve uygulamaların güçlendirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
A.1.2.1. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik plan esaslarının belirlenmesi	ÇŞİDB	AFAD, KTB, Yerel Yönetimler	Güncel mekânsal planlar	Kısa Vade
A.1.2.2. Afet tehlike haritalarına uyumlu mekânsal planların yapılması ve arazi kullanım politikalarında afet risk değerlendirmelerinin gözetilmesi	ÇŞİDB	AFAD, KTB, TOB, Yerel Yönetimler	Standartların belirlenmesi Uygulama esasları kılavuzlarının hazırlanması Afete duyarlı mekânsal planlar	Orta Vade
A.1.2.3. Afet tehlike ve risklerinin plan aşamasında dikkate alınması ve bunların plan notlarına yansıtılmasına yönelik bağlayıcı düzenleme yapılması	ÇŞİDB	AFAD, KTB, Yerel Yönetimler	Mevzuat düzenlenmesi Mekânsal planlara afet tehlike ve risklerinin işlenmesi	Kısa Vade

Stratejik Amaç 2. Afet Risk Azaltma Politikaları ile Sürdürülebilir Kalkınma Politikalarının Bütünleştirilmesi

Hedef 1: Afet riskinin azaltılmasına yönelik yatırımların sürdürülebilir kalkınma amaçlarını kapsayacak şekilde değerlendirilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
A.2.1.1. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik mali koruma politikalarının geliştirilmesi	HMB	AFAD, SEDDK, SBB	İlgili mevzuatın oluşturulması Mali koruma mekanizmaları	Uzun Vade
A.2.1.2. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için temel hizmetlerin devamlılığının temini ve kapasite artırımı	HMB	Tüm kamu idareleri	Fiziki yapı ve insan kaynağının etkin kullanımı	Uzun Vade
A.2.1.3. Can ve mal kaybına sebep olabilecek eylemlere ilişkin cezai yaptırımların uygulanması	Yerel Yönetimler	ÇŞİDB, AFAD, KTB, İB	Afete dirençli yapılaşma	Orta Vade

Hedef 2: Afet riskinin azaltılmasına yönelik AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
A.2.2.1. Sektörel yatırımlar için afet risk azaltmaya yönelik kaynak tahsisi yapılması	HMB	SBB, AFAD, KOSGEB	İhtiyaç analizi doğrultusunda kaynak kullanımı	Orta Vade
A.2.2.2. Afet riski azaltma ile ilgili bilimsel araştırmaların desteklenmesi	STB	AFAD, AB Başkanlığı, ÇŞİDB, ETKB, KTB, YİKOB, TOB, MEB, UAB, YÖK, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları	Afet risk azaltma projeleri	Orta Vade

Stratejik Amaç 3. Afet Risklerine İlişkin Toplumsal Direncin Artırılması

Hedef 1: Afet risk azaltmaya ilişkin toplumun farkındalığının artırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
A.3.1.1. Afet risk azaltma konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik eğitim ve faaliyetlerin yaygınlaştırılması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Toplumda afet farkındalık düzeyinin artması Katılım belgesi/ sertifikası alan personel Afet Müzesi'nin kurulması	Kısa Vade
A.3.1.2. Özel gereksinimli grupların afet risklerinin azaltılması konusunda farkındalıklarının geliştirilmesi	AFAD	ASHB, MEB, SB	Özel gereksinimi olan bireylerin afet farkındalık düzeyinin artması	Kısa Vade
A.3.1.3 Açıklamalı Afet Yönetimi Terimler Sözlüğünün güncellenmesi	AFAD	ÇŞİDB, TDK, Türk Kızılay, STK, YÖK, MEB	Afet ve acil durum yönetiminde koordinasyon ve dil birliği	Kısa Vade
A.3.1.4. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik konuların eğitim müfredatına dâhil edilmesi	MEB	AFAD	Okullarda afet tatbikatları Güncel eğitim müfredatı	Orta Vade
A.3.1.5. Yazılı ve görsel medyanın afet yönetiminde yayın etiği konusunda farkındalığının artırılması	AFAD	CİB, AA, TRT	Yayın etiğine uygun afet haberleri	Orta Vade

5.2. Stratejik Öncelik B. Afet Risklerinin Yönetilmesi için Afet Risk Yönetişimini Güçlendirmek

Ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde afet risk yönetimi tüm sektörlerde afet risk azaltma için hayati öneme sahiptir. Afet risk yönetimi, rol ve sorumlulukları tanımlayarak kamu ve özel sektöre eyleme geçme ve afet riskine eğilme konusunda öncülük yapar, teşvik eder ve ulusal ve yerel çerçevede kanun, yönerge ve kamu politikalarının tutarlı olmasını sağlar. Stratejik Öncelik B alt başlığında **6 stratejik amaç, 6 hedef, 15 eylem** yer almaktadır.

Stratejik Amaç 1. Afet Türlerine İlişkin Verilerin Toplanması ve Güncelliğinin Sağlanması

Hedef 1: Afet veritabanının oluşturulması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.1.1.1. Afet türlerine göre veri toplama, arşivleme, analiz, sunum ve paylaşım standartlarının belirlenmesi	AFAD	Tüm kamu idareleri	Afet veri toplama standartları formları	Kısa Vade
B.1.1.2. Afet ve acil durumlarla ilgili bilgi, yönetim ve karar destek sistemlerinin (AYDES, ARAS vb.) ve veritabanlarının geliştirilmesi ile güncelliğinin, doğruluğunun, tutarlılığının ve tamlığının sağlanması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Güncel ve güvenilir afet verileri	Kısa Vade

Stratejik Amaç 2. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Erken Uyarı Sistemlerinin Geliştirilerek Yaygınlaştırılması

Hedef 1: İşlevsel bir alt yapı ile desteklenmiş, anlaşılır ve kullanışlı erken uyarı sistemleri oluşturulması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.2.1.1. Erken uyarı verilerinin paylaşım esaslarının belirlenmesi	AFAD	STB, ÇŞİDB, ETKB, İB, TOB, SB, UAB Yerel Yönetimler	Etkin ve güvenli veri paylaşımı	Kısa Vade
B.2.1.2. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik erken uyarı, ikaz ve alarm sistemlerinin oluşturulması ve yaygınlaştırılması	AFAD	STB, ÇŞİDB, ETKB, İB, TOB, SB, UAB Yerel Yönetimler	Erken tahliyenin sağlanması	Orta Vade

Stratejik Amaç 3. Ulusal Bütünleşik Erken Uyarı Sistemi Kurulması

Hedef 1: Erken uyarı sistemleri, Haber Alma ve Yayma Sistemi, İkaz ve Alarm Sistemlerinin entegrasyonu				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.3.1.1 Ulusal Bütünleşik Erken Uyarı Strateji Belgesi Taslağının hazırlanması	AFAD	MSB, ÇŞİDB, TOB, SB, NDK, İB	Erken Uyarı Strateji Belgesi	Orta Vade
B.3.1.2 Haber Alma ve Yayma Yönetmeliği hazırlanması	AFAD	Tüm kamu idareleri	İkincil mevzuat hazırlanması	Kısa Vade

B.3.1.3 Ulusal Bütünleşik Erken Uyarı ile ilgili düzenlemelerin yapılması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Mevzuatın hazırlanması	Orta Vade
--	------	--------------------	------------------------	-----------

Stratejik Amaç 4. Sığınma gerektirecek risklere karşı sığınak yapımı gerekliliğinin benimsenmesi

Hedef 1: Tehlikelere karşı halkın korunması için yerleşim merkezlerinde sığınak yapımı				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.4.1.1 Sığınak Strateji Belgesi Taslağının hazırlanması	AFAD	ÇŞİDB, MSB, TOB,SB, İB, NDK	Sığınak Strateji Belgesi	Kısa Vade
B.4.1.2 Sığınak mevzuatının hazırlanması	AFAD	Tüm kamu idareleri	İkincil mevzuatın hazırlanması	Orta Vade
B.4.1.3 Genel, özel ve konutlarda sığınak yapımının gerçekleştirilmesi ve takibi	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	Sığınak yerlerinin imar planlarında işaretlenmesi Yönetmeliğin uygulanması	Uzun Vade

Stratejik Amaç 5. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yasal, Yönetmelik ve Mekanizmaların Güçlendirilmesi

Hedef 1: Afet risklerinin azaltılmasına ilişkin mevzuatta düzenleme yapılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.5.1.1. Afet risklerinin azaltılmasına ilişkin mevzuatın gözden geçirilmesi	AFAD	SBB, ÇŞİDB, ETKB, TOB, İB, SB, UAB, Yerel Yönetimler	Güncel mevzuat Kurumlar arası yetki karmaşasının giderilmesi	Orta Vade

B.5.1.2. Afet risklerinin azaltılmasına ilişkin uygulama esaslarını içeren ikincil mevzuatın geliştirilmesi	AFAD	ÇŞİDB, ETKB, İB, TOB, SB, UAB, Yerel Yönetimler	İkincil mevzuat	Orta Vade
--	------	---	-----------------	-----------

Stratejik Amaç 6. Kurumsal Kapasitenin Afet Risklerini Daha Etkin Yönetebilecek Şekilde Yapılandırılması

Hedef 1: Kurumsal yapıların afet risklerini azaltmaya yönelik olarak geliştirilmesi ve koordinasyonun sağlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.6.1.1. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin stratejik planlarında afet risk azaltma stratejilerine yer verilmesi	SBB	STB, ÇŞİDB, ÇSGB, ETKB, İB, SBB, TOB, SB, UAB, AFAD, Yerel Yönetimler	Stratejik planda yer alan afet risk azaltmaya ilişkin faaliyetler	Orta Vade
B.6.1.2. Sektörel planlarda afet risk azaltma konusuna yer verilmesi	SBB	Tüm kamu idareleri	Sektörel planlarda yer alan afet risk azaltmaya ilişkin faaliyetler	Orta Vade
B.6.1.3. Her düzeyde afet risk azaltma için tüm sektörlerde etkili koordinasyon mekanizmalarının kurulması ve farklı kamu kurum kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasında sürdürülebilir ortaklıklar inşa edilmesi	AFAD	Tüm kamu idareleri	Afet risk azaltma odaklı sektörel bazlı ortaklıklar	Orta Vade

5.3. Stratejik Öncelik C. Afetlere Karşı Direnç Geliştirmek İçin Risk Azaltma Faaliyetlerine Yatırım Yapmak

Toplumların afetlere dirençli hale getirilmesi ekonomik, sosyal, kültürel ve sağlık alanlarında bir dizi önlem alınmasını gerektirmektedir. Kaynak kullanımında etkinliğin sağlanması, afet risklerine karşı alınacak önlemlerde, risklerin bir bütün halinde değerlendirilmesi ve önceliklendirme yapılmasıyla mümkündür. Stratejik Öncelik C alt başlığında **5 stratejik amaç, 6 hedef, 16 eylem** yer almaktadır.

Stratejik Amaç 1. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yatırımlara Öncelik Verilmesi ve Yatırımların Artırılması

Hedef 1: Afet risklerinin azaltılmasına yönelik yatırımların ve ödeneklerin genişletilmesi, finansal ve mali araçlarla teşvik edilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.1.1.1. Afetlere karşı dirençlilik oluşturacak sektörlerin belirlenmesi	AFAD	SBB, STB, HMB, SEDDK, SPK, TARSİM Kalkınma Ajansları, AB Başkanlığı, TÜBİTAK, YÖK	Yatırım teşviki Bilimsel araştırma fonları	Orta vade
C.1.1.2. Olası afetlerin ekonomik etkilerinin araştırılması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Verilerin belirlenmesi Ekonomik etkilerin sınıflandırılması	Orta vade
C.1.1.3. Kurum ve kuruluşların afet sektörüne ayrılan bütçenin afet risk azaltma faaliyetlerine/projelerine aktarılacak ödenek oranının belirlenmesi	SBB	Tüm kamu idareleri	Afet risk azaltma faaliyet/projeleri Etkin kaynak kullanımı	Orta Vade

C.1.1.4. Afet risklerinin ve afetlerin mali yükünün azaltılması amacıyla önlemlere ilişkin finansal ve mali araçların geliştirilmesi	HMB	AFAD, SEDDK	Risk azaltmaya yönelik destek mekanizmalarının geliştirilmesi	Orta Vade
--	-----	-------------	---	-----------

Stratejik Amaç 2. Afet Risklerinin Azaltılmasına Yönelik Yatırımların Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesi

Hedef 1: Yapıların afetlere dirençli, doğal, tarihi ve kültürel çevreye uyumlu tasarlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.2.1.1. Yapıların afetlere dirençli ve çevreye duyarlı biçimde tasarlanmasına yönelik geliştirilmesi	ÇŞİDB	İB, Yerel Yönetimler	İmar planlarında risk azaltmaya ilişkin yasal düzenlemeler	Orta vade
C.2.1.2. Hava ve su kalitesinin bozulmasını ve çevrenin zarar görmesini önleyecek şekilde alt yapı tesislerinin afetlere dirençli hale getirilmesi	ÇŞİDB	STB, TOB, İB UAB, Yerel Yönetimler, TÜBİTAK	Mevcut altyapının güçlendirilmesi	Orta vade

Stratejik Amaç 3. Afet Risk Transfer Mekanizmalarının Bütün Afet Türlerini Kapsayacak Şekilde Geliştirilmesi

Hedef 1: Afet sigortasının etkinliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.3.1.1. Bütün afet türlerini kapsayacak zorunlu sigorta mekanizmalarının geliştirilmesi	SEDDK	AFAD, HMB, DASK	Risk Transferi	Kısa vade
C.3.1.2. Afetlerin işletmeler ve çiftçiler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için sigorta sisteminin özendirilmesi	HMB	AFAD, TOB, SEDDK, TARSİM	Sigortalılık oranının artırılması	Orta vade

C.3.1.3. Afet risklerinin azaltılmasına yönelik finansal ve mali araçların geliştirilmesi	HMB	AFAD, SEDDK	Afetlerin mali yükünün azaltılması	Orta Vade

Stratejik Amaç 4. Güvenli Yerleşim Alanlarının ve Afete Dirençli Yapılaşmanın Sağlanması

Hedef 1: Planlama, çevre ve şehircilik çalışmalarında afet risklerinin azaltılmasına yönelik düzenlemelerin yapılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.4.1.1. Önem derecesi ve öncelik sırasına göre bütün kritik yapıların afete dayanıklı hale getirilmesi ve güçlendirilmesi	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	Afetlere dirençli yapı stoğu	Uzun Vade
C.4.1.2. Kritik alt/üst yapıların afetlere dirençli duruma getirilmesi için teşvik desteği verilmesi	ÇŞİDB	STB, ETKB, İB, MEB, SB, UAB, AFAD, Yerel Yönetimler	Afet riski yüksek bölgelerde riskli yapı ve tesislerin belirlenmesi, güçlendirilmesi ve/veya yıkılarak yeniden inşaatı Afete dirençli alt yapıları	Uzun Vade

Stratejik Amaç 5. Afetlere Karşı Toplumsal Direnci Artırıcı Sosyo-Ekonomik Tedbirlerin Alınması

Hedef 1: Geçim kaynaklarını güçlendirmeye yönelik proje ve programların sosyal güvenlik sistemine entegre edilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.5.1.1. Afet direncinin artırılmasına ilişkin faaliyetlerde sürdürülebilir kalkınma amaçlarının dikkate alınması	SBB	İB, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler, STK	Kalkınma plan ve politikalarıyla uyumlu sürdürülebilir kalkınmayı sağlayacak programların geliştirilmesi Sürdürülebilir yaşam koşullarının oluşturulmasına katkı sağlayacak projeler geliştirilmesi	Orta Vade
C.5.1.2. Özel gereksinimli grupların afet sonrası ihtiyaçlarının analizi	ASHB	İB, MEB, GSB, SB, AFAD, Yerel Yönetimler, Türk Kızılay	Özel gereksinimli grupların afet sonrası ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hazırlıklar	Orta Vade

Hedef 2: Geçim kaynakları ve üretken varlıkların korunmasına yönelik olarak sektörlerin üretim/tedarik zincirlerinde afetlere dirençliliğinin artırılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
C.5.2.1. İş sürekliliğinin sağlanması	STB	AFAD	Sanayi ve ticaret sektörlerinde afetlerde iş sürekliliği planları	Orta Vade
C.5.2.2. Kırsal kalkınmayı destekleyecek şekilde tarımsal ve hayvansal üretimde afet risklerinin azaltıcı tedbirlerin alınması	TOB	Üretici ve Sanayici Birlikleri	Tarımsal ve hayvansal üretime yönelik afet risklerinin azaltılması TARSİM benzeri uygulamalar	Orta Vade

C.5.2.3. Turizm sektöründe afet risklerinin azaltılmasına yönelik faaliyetlerin teşvik edilmesi	KTB	İB, Yerel Yönetimler	Sektörel risk transfer mekanizmaları	Orta Vade

5.4. Stratejik Öncelik D. Etkili Müdahale için Afete Hazırlığı Geliştirme ve İyileştirme, Rehabilitasyon ve Yeniden İnşaat 'Öncekinden Daha İyi Kurmak'

Afetlerde müdahale için hazırlığın daha güçlendirilmesine, olaylar meydana gelmeden gerekli adımların atılmasına, afet risklerinin azaltılması çalışmalarının müdahale hazırlıkları ile bütünleştirilmesine ve etkili müdahale ile iyileştirme için tüm seviyelerde yeterli kapasitenin hazır bulundurulmasına gerek duyulmaktadır. Afet yönetiminde müdahale, iyileştirme ve afet öncesinde hazırlanması gereken yeniden inşa safhası, afet risk azaltma önlemlerini uyumlaştırması yoluyla “Yeniden Daha İyi İnşa” için bir fırsattır. Stratejik Öncelik A alt başlığında **3 stratejik amaç, 3 hedef, 9 eylem** yer almaktadır.

Stratejik Amaç 1. Afet Risklerinin Azaltılması için Müdahale Altyapısının Geliştirilmesi ve Etkinliğinin Artırılması

Hedef 1: Etkili müdahaleye yönelik risk azaltma ve hazırlık çalışmalarının planlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.1.1.1. Afet risk azaltma planlarında çevresel risklerin belirlenmesi	ÇŞİDB	İB, Yerel Yönetimler	Afet risk azaltmaya yönelik tedbirlerin geliştirilmesi Altyapının güçlendirilmesi	Orta Vade

D.1.1.2. Toplumsal hayatın yeniden inşasında iş/istihdam olanaklarının artırılması	ÇSGB	ASHB, AFAD, Yerel Yönetimler, TESK, TOBB	Afet sonrası toplumsal hayatın yeniden inşasında iş/istihdam olanaklarının artırılması	Kısa Vade
---	------	--	--	-----------

Stratejik Amaç 2. Afet Risk Azaltmanın Afet Sonrası İyileştirme ve Rehabilitasyon Süreçlerine Dahil Edilmesi

Hedef 1: İyileştirme sürecinde yeniden inşa faaliyetlerinde risk azaltmaya yönelik teknolojik alt yapının geliştirilerek sürdürülebilirliğinin sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.2.1.1. Sosyal ve kültürel gereksinimlerin belirlenmesi	ASHB	UAB, KTB, AFAD	İyileştirme sürecinde teknolojik alt yapının kullanıcı ihtiyaçlarına, sosyal ve kültürel gereksinimlere, toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun hale getirilmesinin sağlanması	Orta Vade
D.2.1.2. Yeniden inşa faaliyetlerinde arazi planlaması açısından insan yerleşimi için güvenli alanların belirlenmesi	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	İmar planlarının revize edilmesi	Orta Vade
D.2.1.3. Yeniden inşa faaliyetlerinde bütün afet türleri için kritik tesisler ile yapılar için güvenli alanların belirlenmesi	ÇŞİDB	Yerel Yönetimler, AFAD	Kritik tesisler ile önemli yapıların güvenli bölgelere taşınması	Uzun Vade
D.2.1.4. Yeniden inşa faaliyetlerinde afet risk azaltma çalışmalarına esas olmak üzere insan ve bina envanterinin hazırlanması	ÇŞİDB	Yerel Yönetimler, AFAD	Envanter çalışması yapılması	Uzun Vade

Stratejik Amaç 3. Afet Risklerinin Ortaya Konulması ve Gerekli Önlemlerin Alınması Amacıyla Etkili İzleme, Değerlendirme ve Denetim Sistemlerinin Oluşturulması

Hedef 1: Kurumlarda afet risklerinin azaltma çalışmalarının raporlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.3.1.1. Rapor değerlendirme kurulları ile ilgili mevzuatta düzenleme yapılması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Yasal olarak rapor değerlendirme kurullarının oluşturulması	Orta Vade
D.3.1.2. Afet risk azaltma planlarının hazırlanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve kamuoyuna sunulmasına yönelik mekanizmaların oluşturulması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Afet risk azaltma planlarının etkinliğinin ölçülebilirliği	Orta Vade
D.3.1.3. Faaliyet sonuçlarının ortak raporlanması	AFAD	Tüm kamu idareleri	Hesap verme sorumluluğu	Orta Vade

6. AFET TÜRLERİNE GÖRE RİSK AZALTMA STRATEJİLERİ

Afet türlerine göre afet risklerinin azaltılmasına yönelik stratejik amaçlar, hedef ve eylemler, alana ilişkin yapılan mevcut durum analizi, boşluk analizi, ulusal ve uluslararası ölçekte politika ve strateji belgelerinin değerlendirilmesi, türlere yönelik görev, yetki ve sorumluklara sahip kurum ve kuruluşlara uygulanan bilgi formlarının analizi sonucunda ortaya konulmuştur. Aşağıda genel çerçevesi sunulan stratejik hedef ve eylemler TARAP'ın önceliklerine göre hazırlanmış olup daha kapsamlı ve detaylı çalışmaların aynı çerçevede yürütülmesi gerekmektedir.

Buna göre üzerinde strateji geliştirilen afet türleri:

- Deprem
- Kütle Hareketleri (Heyelan, Kaya Düşmesi, Çığ)
- Sel-Taşkın
- İklim Değişikliği
- Kitlesele Göç
- Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklar
- KBRN
- Orman Yangınları
- Büyük Endüstriyel Kaza
- Maden Kazaları ve Tasman
- Tehlikeli Madde Taşımacılığı
- Diğer Afetler (kuraklık, obruk, fırtına vb.) olarak belirlenmiştir.

6.1. Deprem Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Deprem risklerinin ülke, bölge ve yerel düzeyde daha iyi anlaşılabilmesi için birçok çalışmanın etkili ve sürdürülebilir bir şekilde yapılması gerekir. Bu çalışmalar afet risklerinin azaltma çalışmalarının temelini oluşturmaları bakımından oldukça önemlidir. Çok paydaşlı bir yaklaşım gerektiren bu çalışmaların bir bütünlük ve koordinasyon içerisinde yürütülmesi gerekir. Deprem risklerine yönelik hedefler ve eylemler UDSEP (2012-2023) ve TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, deprem afet türü özelinde belgede **7 hedef 29 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Türkiye'nin kabuk yapısını belirlemeye yönelik çalışmaların sayısının ve niteliğinin artırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.1.1. Türkiye'nin kabuk yapısı ve modelinin belirlenmesi yönündeki çalışmaların sürdürülebilirliğinin sağlanması	AFAD	MTA, HGM, TÜBİTAK	Kabuk yapısının ve kabuk modelinin belirlenmesi	Uzun Vade
D.1.2. Ülkemizdeki Diri Fay Zonlarındaki yerkabuğu deformasyonlarının izlenmesi	HGM	KRDAE, AFAD, MTA, TÜBİTAK	Deformasyon miktarı	Uzun Vade
D.1.3. Denizlerde kabuk yapısının ve deprem üreten diri fayların belirlenmesi	TPAO	MTA, AFAD, TÜBİTAK	Denizel kabuk yapısı ve denizde aktif olan fayların belirlenmesi	Uzun Vade

Hedef 2: Bölgesel ve yerel ölçekte deprem tehlike analizleri ve tehlike haritalarının geliştirilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.2.1. İmar planına esas raporlarda deprem tehlikesi, diri fay ve tampon bölge belirleme konusunda standartların geliştirilmesi	ÇŞİDB	AFAD, MTA, Yerel Yönetimler, Meslek Odaları	Standartlar Kılavuzlar	Kısa Vade

D.2.2. Depremlerin tekrarlanma periyotlarının (paleosismoloji) belirlenmesi konusunda çalışmaların yürütülmesi	MTA	AFAD, ÇŞİDB	Aktif fay zonlarındaki tekrarlanma periyotlarının belirlenmesi	Kısa Vade
D.2.3. Mekânsal planlama ölçeğinde sınıvlaşma potansiyeli haritalarının hazırlanması	ÇŞİDB	AFAD, MTA, TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	Sınıvlaşma potansiyel haritaları Zemin büyütme potansiyeli haritaları	Uzun Vade
D.2.4. Yerel ölçekli zemin büyütme potansiyeli haritalarının hazırlanması	ÇŞİDB	AFAD, MTA, TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	Zemin büyütme potansiyeli haritaları	Uzun Vade
D.2.5. Deprem tehlike ve risklerinin azaltılması konusunda yapılan çalışmaların mekânsal planlara aktarılması konusunda uygulama esaslarının belirlenmesi	ÇŞİDB	AFAD	Uygulama esaslarının belirlenmesi	Kısa Vade
D.2.6. Ülke, bölge ve yerel ölçekli deprem tehlike ve risk haritalarının hazırlanması esaslarının belirlenmesi	AFAD	ÇŞİDB, MTA, Yerel Yönetimler	Deprem tehlike ve risk haritalarının esaslarının belirlenmesi	Uzun Vade
D.2.7. Deprem risklerinin azaltılmasına yönelik plan hazırlama esaslarının belirlenmesi	AFAD	ÇŞİDB, Valilikler, Yerel Yönetimler	Risk azaltma planları hazırlama esaslarının belirlenmesi	Kısa Vade
D.2.8. Sınıvlaşma açısından bölgesel ölçekte sınıvlaşma duyarlılık haritalarının hazırlanması esaslarının belirlenmesi	MTA	ÇŞİDB, Yerel Yönetimler	Sınıvlaşma duyarlılık haritası hazırlama esaslarının belirlenmesi	Uzun Vade

Hedef 3: Deprem aktivitesinin en doğru ve en hızlı şekilde belirlenmesi ve ilgili tüm paydaşlara ulaştırılmasının sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.3.1. Ülke ölçeğinde deprem gözlem ağı kapasitesini tüm paydaşlarla eşgüdüm halinde nitelik ve nicelik olarak sürekli geliştirmek ve ilişkili veri tabanlarını güncel tutmak	AFAD	Yerel Yönetimler, KRDAE	Ulusal deprem gözlem ağının geliştirilmesi	Uzun Vade
D.3.2. Deprem risklerinin azaltılması konusunda medyanın etkin kullanılması	CİB	AFAD, RTÜK, AA, Valilikler	Medyayı etkin kullanma konusunda eğitim verilmesi	Uzun Vade

Hedef 4: Tarihi yapıların deprem güvenliklerinin belirlenmesine ve güçlendirilmesine yönelik çalışmaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.4.1. Kültür mirası ve hizmet yapılarının envanterinin çıkartılması, risk, önem ve öncelik derecelerinin belirlenmesi	KTB	AFAD, ÇŞİDB MEB, SB, Yerel Yönetimler	Envanter oluşturulması	Uzun Vade
D.4.2. Geleneksel yapıların depreme ve diğer tehditlere dayanıklı yapıım tekniği ve malzemelerinin kayıt altına alınarak yasal düzenlemelerle koruma altına alınması	KTB	AFAD, ÇŞİDB, MEB, SB, Yerel Yönetimler	Tarihi yapıların ve eserlerin depreme dayanıklı hale getirilmesi	Uzun Vade
D.4.3. Müze içerisinde yer alan tarihi eserlerin depreme karşı hasar görülebilirliklerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılması	KTB	AFAD, ÇŞİDB, MEB, SB, Yerel Yönetimler	Müze içerisindeki eserlerin depreme karşı korunması	Uzun Vade

Hedef 5: Planlama, çevre ve şehircilik çalışmalarında deprem risklerinin azaltılmasını sağlamak için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.5.1. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'ne ilişkin çalışmaların sürekliliğinin ve güncelliğinin sağlanması	AFAD	ÇŞİDB, STK	Yönetmelik	Uzun Vade
D.5.2. Ulusal Yapı Sağlığı İzleme Merkezi; sistem işleyişi, uygulama, standart belirleme, raporlama ve güncelliğin sağlanması	AFAD	ÇŞİDB, SB, UAB, KTB, SBB, STK	Yönetmelik	Uzun Vade
D.5.3. Planlama, çevre ve şehirleşme ile ilgili bütün yasal mevzuatın gözden geçirilerek deprem risklerinin azaltılması ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması	ÇŞİDB	AFAD, İB, SB, Yerel Yönetimler	Kanun taslağının hazırlanması	Kısa Vade
D.5.4. Kentsel dönüşümün tamamlanması ve kırsal kesimin dönüşümünün sağlanması	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	Kentsel ve kırsal dönüşümün sağlanması	Uzun Vade

Hedef 6: Önemli yapıların depreme güvenli olmalarının sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.6.1. Deprem mühendisliği alanında çalışan üniversitelerin katılımıyla bir konsorsiyum oluşturulması ve üniversiteler bünyesinde mevcut Deprem Mühendisliği Laboratuvarlarının gereksinimleri belirlenerek eksik alt yapılarının giderilmesi	ÇŞİDB	AFAD	Deprem Mühendisliği Laboratuvarları	Uzun Vade
D.6.2. Önemli yapıların hasar görebilirlik ve risklerinin belirlenmesi	ÇŞİDB	AFAD, MEB, SB, Yerel Yönetimler	Hasar görebilirlik ve risk analizleri	Uzun Vade
D.6.3. Alt yapıların (içme suyu, kanalizasyon, petrol-doğal gaz boru hatları gibi) depreme dayanıklı hale getirilmesi	ÇŞİDB	AFAD, UAB, MEB, SB, İLBANK, BOTAŞ, Yerel Yönetimler	Alt yapıların depreme dayanıklı hale getirilmesi	Uzun Vade

Hedef 7: Deprem ve tsunami erken uyarı sistemleri, yapı izleme sistemlerinin geliştirilmesi ve uluslararası sistemlerle uyumlu hale getirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
D.7.1. Deprem erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi	AFAD	ETKB, UAB, DSİ, ASELSAN, KRDAE, Yerel Yönetimler	Güncel ve yaygın erken uyarı sistemi	Kısa Vade
D.7.2. Tsunami erken uyarısı yapılması ve konuyla ilgili farkındalık oluşturulması	AFAD	KRDAE	Halkın farkındalık düzeyinin artması	Uzun Vade
D.7.3. Tsunami tehlike ve risk modelinin oluşturulması, haritalar yapılması ve kayıp senaryolarının geliştirilmesi	KRDAE	AFAD	Tsunami tehlike ve risk haritaları Risk ve kayıp modelleri	Uzun Vade
D.7.4. Deprem tehlike ve risklerini dikkate alan ve var olan riskleri artırmayacak ve azaltacak yönde yapılacak çalışmaların öncelikle desteklenmesi	SBB	AFAD, HMB, TÜBİTAK	Proje desteği	Uzun Vade

D.7.5. Yapı sağlığı izleme sistemlerinden elde edilen verilerin uluslararası standartlarda depolanarak yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, raporlanması ve sistemin sürdürülebilir hale getirilmesi	AFAD	ÇŞİDB, SB, UAB, KTB, SBB, STK	Yaygın ve sürdürülebilir yapı izleme sistemi	Uzun Vade

6.2. Ktle Hareketleri Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Ktlele hareketlere bağlı tehlike ve risklerin belirlenmesi, gerek yeni planlanacak alanlarda gerekse mevcut yerleşim alanlarında bu tehlike ve riskleri azaltacak önlemlerin alınması, kişi, kurum ve kuruluşların bu konuda üstüne düşen görevleri eksiksiz yerine getirmesi, bu amaç doğrultusunda yeterli iş gücü ve finansal kaynak ayrılması önemli önceliklerden olup afetlere dirençli bir toplumun oluşturulmasında temel stratejik amaçlardandır. Ktle hareketleri risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özeline belgede **3 hedef 10 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1 : Ülkesel, bölgesel ve yerel ölçekte ktle hareketlerine yönelik tehlikelerin ve risklerin ortaya konulması ve haritalanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	ıktılar	Vade
K.H.1.1. Ktle hareketleri tehlike ve risklerinin nasıl belirleneceğine yönelik usul ve esasların ortaya konulması	AFAD	şİDB, İB, TOB, MTA, Yerel Yönetimler	Standartların ortaya konulduğu mevzuat	Orta Vade
K.H.1.2. Yerleşim alanlarında ktlele hareketlerden kaynaklanan tehlikelerin ve yerleşime uygunluk durumlarının belirlenmesi	çşİDB	İB, TOB, AFAD, Yerel Yönetimler	Jeolojik ve jeoteknik mikro bölgeleme haritaları Plana esas yerbilimsel etütleri	Uzun Vade
K.H.1.3. Ktle hareketleri tehlike haritalarının güncellenmesi	AFAD	şİDB, İB, TOB, MTA, Yerel Yönetimler	Güncel tehlike haritaları	Kısa Vade
K.H.1.4. Ktle hareketleri risk değerlendirmesi yapılması	AFAD	şİDB, İB, TOB, MTA, Yerel Yönetimler	Risk haritaları ve analizleri	Orta Vade
K.H.1.5. Ktle hareketlerinden kaynaklanan risklere ilişkin önlemlerin mekânsal planlara yansıtılması	çşİDB	İB, TOB, AFAD, MTA, Yerel Yönetimler	Yapılaşma ncesi önlemlerin alınması İmar planına esas jeolojik ve jeoteknik mikro bölgeleme haritaları	Orta Vade

K.H.1.6. K�t�le hareketleri CBS tabanlı erken uyarı sistemlerinin kurulması	AFAD	ÇŞİDB, İB, TOB, MTA, Yerel Yönetimler	K�t�le hareketlerine yönelik sayısal verilerin toplanması, analiz edilmesi CBS verilerinin etkin kullanımının sağlanması	Uzun Vade
--	------	---------------------------------------	---	-----------

Hedef 2: K�t�le hareketleri konusunda farkındalığın artırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.H.2.1. K�t�le hareketleri öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenler konusunda bilinçlendirme yapılması	AFAD	AA, CİB, MEB, Y�K, RTÜK, Valilikler, Yerel Yönetimler	Yazılı ve görsel yayınlar Eğitim faaliyetleri Farkındalık düzeyi yüksek bireyler	Kısa Vade
K.H.2.2. Hazırlık bilincinin geliştirilmesi	AFAD	GSB, İB, KTB, �EM, OGM, MGM, STK, Valilikler, Yerel Yönetimler	Tatbikatlar	Orta Vade

Hedef 3: Mevcut mevzuatın gözden geçirilerek görev, yetki ve sorumluluklardaki çakışmaların belirlenmesi ve ortadan kaldırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.H.3.1. Görev, yetki ve sorumluluklardaki çakışan hususların belirlenmesi	AFAD	ÇŞİDB, İB, TOB, UAB MTA, Yerel Yönetimler	Güncel mevzuat	Orta Vade
K.H.3.2. Mevzuatta kurumlar arası eşgüdüm sağlanarak dil birliğinin sağlanması	AFAD	ÇŞİDB, İB, TOB, UAB MTA, Yerel Yönetimler	Mevzuat standardizasyonu	Orta Vade

6.3. Sel-Taşkın Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Sel-taşkın afeti öncesi, anı ve sonrasında sorumlulukları ve faaliyet alanları farklı çok sayıda kurum ve kuruluş görev almakla birlikte, risk azaltma yaklaşımı çerçevesinde birlikte ve koordineli şekilde çalışmalarını sürdürmek ve bunu geliştirerek iyileştirmek gerekmektedir. Sel-taşkın risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **4 hedef 8 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1. Sel-taşkın risklerinin havza bazında değerlendirilerek riskleri azaltılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
S.T.1.1. Havza Taşkın Yönetim Planların oluşturulması ve güncellenmesi	TOB	ETKB, İB, SB, MEB, STB, KTB, AFAD, Yerel Yönetimler	Taşkın ön risk değerlendirmesi, tehlike ve risk haritası ve yönetim planlarının tüm havzalar için tamamlanması AB Taşkın Direktifi ve Su Çerçeve Direktifine göre değişen şartlar dikkate alınarak yapılan düzenlemeler	Kısa Vade
S.T.1.2. Ulusal Taşkın Veritabanının güncel tutulması ve Ulusal Su Bilgi Sistemi ile entegre edilmesi	TOB	İB, AFAD, TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	Taşkın verilerinin toplanması, saklanması ve paylaşılması için standartlar Ulusal Su Bilgi Sistemi içerisinde de taşkın verilerine ulaştırılmasının sağlanması	Orta Vade

Hedef 2: Sel-taşkın konusunda farkındalığın artırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
S.T.2.1. Sel-taşkın öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenler konusunda bilinçlendirme yapılması	TOB	İB, MEB, AFAD, STK	Yazılı ve görsel yayınlar Eğitim faaliyetleri Farkındalık düzeyi yüksek bireyler Tatbikatlar	Kısa Vade
S.T.2.2. Taşkın yönetimi ile ilgili bilimsel etkinliklerin düzenlenmesi	TOB	AFAD, ÇŞİDB, TOB, İB, UAB, Yerel Yönetimler, STK	Ulusal ve uluslararası etkinlikler	Uzun Vade

Hedef 3. Akarsu yataklarının korunması ve sel-taşkın önlemlerinin alınması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
S.T.3.1. Sel-taşkın neden olan akarsu yataklarına müdahalelerin engellenmesi	Yerel Yönetimler	TOB, AFAD, UAB, HMB, ÇŞİDB, İB Milli Emlak Genel Müdürlüğü, İLBANK	Muhtemel taşkın alanlarının yapılaşmaya açılmaması Kanalizasyon ve atık su vb. sistemlerinin ayrıık olarak projelendirilmesi Akarsu yataklarına deşarj edilecek tüm bağlantıların uygun standartlarda ve uygun noktalarda yapılması	Uzun Vade
S.T.3.2. Akarsu havzalarının memba ve mansap kesimlerinde sel-taşkın kontrolü ve risk azaltma yaklaşımı çerçevesinde yapısal ve yapısal olmayan gerekli tedbirlerinin alınması	TOB	AFAD, Yerel Yönetimler	Ağaçlandırma, sel ve heyelan kontrolü, taşkın ve rüsubat kontrolü	Uzun Vade

Hedef 4. Tahmin ve erken uyarılar için gerekli mekanizmanın oluşturulması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
S.T.4.1. Havzalara özel taşkın tahmini ve erken uyarı için gerekli sistemlerin oluşturulması ve geliştirilmesi	TOB	AFAD	Erken uyarı ve taşkın tahmini için meteorolojik, hidrolojik ve hidrolik verilerin entegrasyonu	Orta Vade
S.T.4.2. Tahmin ve erken uyarıların ilgili kurumlarla ve kamuoyuyla paylaşılması	AFAD	AA, İB, TOB, CİB Yerel Yönetimler, RTÜK	Paylaşım konusunda usul ve esaslar Uyarı mekanizmaları	Orta Vade

6.4. İklim Değişikliği Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

İklim değişikliği riskleri tüm canlı yaşamıyla birlikte insan yaşamını da fazlasıyla olumsuz etkileyecektir. Risklerin etkin bir şekilde yönetilebilmesi için iklim değişikliğine ilişkin risk değerlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi ve risk analizlerinin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bütün bu süreçlerde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine öncelik verilmesi, iklim değişikliği risklerine ilişkin bilgi, farkındalık ve bilinç düzeyinin artırılması ve iklim değişikliğine yönelik doğru bilginin üretimi ve paylaşımı için bilgi sistemlerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. İklim değişikliği risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **7 hedef 30 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Ulaştırma yapılarının iklim değişikliği risklerini azaltmak amacıyla temiz enerji kullanacak özellikte ve standartlarda yapılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.1.1. “Akıllı Ulaşım Sistemleri” uygulamalarına yönelik Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi	KGM	Yerel Yönetimler, TÜBİTAK	Akıllı Ulaşım Sistemi kullanan ulaşım koridorları yapımı	Orta Vade
İ.1.2. “Trafik Yönetimi” uygulamalarına yönelik Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi	EGM	UAB, TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	Trafikteki araç yoğunluğunu azaltmak için düzenleme ve denetimler Toplu taşımının teşviki Şehir içine araba ile girilmesini azaltacak düzenlemelerin standartlaştırılması	Orta Vade
İ.1.3. Konvansiyonel demiryolu hattının yenilenerek standartlarının yükseltilmesi, elektrifikasyon ve sinyalizasyonunun yapılması	TCDD	ÇŞİDB, HMB, SBB, UAB,	Yeni alt yapı ve tren sistemlerin geçirilmesi Yeni teknoloji ve temiz enerji kullanan sistemleri	Orta Vade

İ.1.4. Limanlarda teknoloji, altyapı ve standartların geliştirilmesi, yeni limanların bu standartlara uygun yapılması ve limanlarda yeşil liman uygulamasına geçilmesi	UAB	STB, TB TÜBİTAK, Yerel Yönetimler	Yeşil enerjili limanlar	Kısa Vade
İ.1.5. Yaya ve bisiklet yolculuklarını cazip seçenekler haline getirmeye yönelik standart kent planlama yaklaşımlarının uygulanması	Yerel Yönetimler	UAB, ÇŞİDB	Yeni yapılan yerlerde bisiklet yolları zorunluluğunun getirilmesi Eski yerleşimlerde bisikletler için düzenleme ve kanuni teşvikler getirilmesi	Kısa Vade

Hedef 2: İklim değişikliği risklerinin azaltılmasına ilişkin düzenlemeler				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.2.1. 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin iklim değişikliği risklerinin azaltılmasına yönelik düzenlemeleri içerecek şekilde güncellenmesi	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	İmar mevzuatının iklim değişikliği riskleri çerçevesinde gözden geçirilmesi İhtiyaç duyulan mevzuat düzenlemelerinin yapılması	Orta Vade
İ.2.2. İklim değişikliğiyle ilgili mevzuatın iklim değişikliği kaynaklı risklere odaklı bir şekilde ele alınması	ÇŞİDB	STB, HMB, TOB, UAB, ÇEM, DSİ, DKMP, MGM, OGM, AFAD	Risk azaltma odaklı düzenlemelerin mevzuatla ilişkilendirilerek yapılması	Orta Vade

İ.2.3. Kurum ve kuruluşların strateji dokümanlarının iklimle ilişkili risklerin azaltılmasına odaklı olarak güncellenmesine destek verilmesi	ÇŞİDB	STB, ETKB, AFAD, UAB, ÇEM, DSİ, DKMP, MGM, OGM, SYGM	Komisyon ve alt çalışma gruplarının kurulması Strateji belgelerinin güncellenmesi	Kısa Vade
İ.2.4. Yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi, kullanılması ve enerji verimliliği konusunda Ar-Ge desteklerine ilişkin mevzuatın genişletilmesi	ETKB	STB, ÇŞİDB, TOB, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	Ar-Ge alanlarının ve kapsamlarının belirlenmesi Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi için mevzuat düzenlemesinin yapılması	Orta Vade
İ.2.5. Tarım sektörünün kurumsal yapısının iklim değişikliği ile mücadele esaslarını içerecek şekilde geliştirilmesi	TOB	ÇŞİDB, SBB OGM, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	Mevzuatın güçlendirilmesi İlgili kurumlar ve üniversiteler ile ortak projeler ve işbirliklerinin geliştirilmesi	Orta Vade
İ.2.6. Su yönetimi konusunda çalışan kuruluşların kurumsal ve sektörel strateji planlarında (sanayi, tarım, enerji, turizm, kentsel, içme suyu) iklim değişikliği risklerini içerecek şekilde geliştirilmesi	TOB	STB, ÇŞİDB, ETKB, TB, KTB, DSİ, İLBANK, Türkiye Su Enstitüsü, Yerel Yönetimler	Stratejik planların güncellenmesi	Orta Vade
İ.2.7. Biyoteknolojinin sunduğu yeni olanakların ve mevcut genetik çeşitlilik yardımıyla bitkilerin iklim değişikliğine uyumun sağlanmasına yönelik araştırma ve uygulama faaliyetlerinin yapılması	TOB	TÜBİTAK, ÇŞİDB	Mevzuat düzenlemeleri	Kısa Vade

Hedef 3: İklim değişikliği risklerini azaltmak için tüm ilgili sektörlerin tehlike ve risk haritaları hazırlama bilgi altyapısının oluşturulması, geliştirilmesi, güncellenmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesinin sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.3.1. İklim değişikliği tehlike ve risk haritalarının geliştirilmesi, güncellenmesi	MGM	ÇŞİDB, AFAD, STB, ETKB, TOB, Yerel Yönetimler	CBS tabanlı tehlike ve risk haritaları	Uzun Vade
İ.3.2. Meteorolojik tehlikelere ilişkin erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	MGM	STB, TOB, İB, UAB, DSİ, MGM , OGM, AFAD	Farklı afet türlerine yönelik tahmin ve erken uyarı sistemleri	Uzun Vade

Hedef 4: İklim ve iklim değişikliğinin sürekli ve güvenilir bilgi alt yapısının oluşturulması ve verilerle izlenmesinin sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.4.1. İklim verilerinin, geniş alanları temsil edebilecek ve iklim çalışmaları için ihtiyaç duyulan veriyi sağlayacak şekilde güvenli, doğru ve sürekli olarak elde edilmesini destekleyecek mevzuat düzenlemesi yapılması	MGM	ÇŞİDB, TOB, AFAD, Yerel Yönetimler, DSİ, TÜİK	İstasyon kurulması için gereken coğrafi konumların tespiti İhtiyaç duyulan mevzuat düzenlemesi	Kısa Vade
İ.4.2. Çölleşme ve erozyon ile mücadele kapsamında ulusal düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi	ÇEM	ÇŞİDB, TOB, DSİ	Usül ve esasların belirlenmesi Her türlü uygulama prensibi, yöntem ve süreç tasarımının yapılması Uygulanması izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili yönergeleri, iş akışlarının düzenlenmesi İzleme ve değerlendirme sistemlerinin kurulması sonuçlarının raporlanması ve yayınlaması	Orta Vade

İ.4.3. Yapılarda enerji verimliliğini artırmaya yönelik veri tabanlarının oluşturulması, bütünsel etkilerin tespit edilmesi için analizler yapılması	ÇŞİDB	ETKB, İB, UAB, STK, TÜİK, TOKİ, SPK, Yerel Yönetimler	Ortak bir dilde yazılım hazırlanması	Kısa Vade
İ.4.4. İklim değişikliği risklerine karşı uyum amaçlı Yerli Tohum Bankası'nın geliştirilmesi	TOB	HMB, SBB, TOB, OGM	Yerli tohumların tespiti ve onayı İklim değişikliğinin etkileyeceği havza ve bölgelerin tespiti Uyum için gerekli iklim değerlendirme ve projeksiyonları Yerli tohumun yetişmesi için yapılan coğrafi bölge tespitleri	Orta Vade
İ.4.5. İklim değişikliğinin etkilerini izleme ve değerlendirme, erken uyarı için projeksiyon çalışmaları altyapısının ve kapasitesinin oluşturulması ve artırılması	MGM	ÇŞİDB, TOB, AFAD, DSİ, TÜİK	Verilerin toplanması, arşivlenmesi, doğrulanması ve yayımlanması	Orta Vade

Hedef 5: Toprakta tutulan karbon stok miktarının belirlenmesi ve artırılmasına yönelik çalışma yapılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.5.1. Verimli sulama altyapısı ve yöntemlerinin kullanımı, geliştirilmesi ve bu yöntemlerin ortak bir platform sayesinde paylaşımının sağlanması	TOB	DSİ, OGM, Valilikler, Ziraat Bankası, TZMOB	Altyapının araştırılması ve değerlendirilmesi Sulama gölet ve barajların tespiti ve projelendirilmesi İşbirliği protokolleri Finansal kaynakların oluşturulması	Orta Vade

İ.5.2. Arazi kaynaklarında potansiyel karbon yutak alanlarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi	OGM	ÇŞİDB, ÇEM, DSI, TOB	İlgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon yapılması Plan program ve projelerin yapmak/yaptırmak Uygulamak/uygulatmak ve izlemek	Orta Vade
--	-----	----------------------------	---	-----------

Hedef 6: İklim değişikliğine uyum konusunda Ar-Ge kapasitesinin geliştirilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.6.1. İklim değişikliği risklerini azaltmaya yönelik altyapı oluşturacak araştırma imkânlarının belirlenmesi için projelerin yapılması	TÜBİTAK	ÇŞİDB, SBB, TOB, Yerel Yönetimler, Kalkınma Ajansları	Proje alanlarının tespiti Ortak paylaşım için yazılım ve internet ortamı oluşturulması İşbirliği protokolleri	Orta Vade
İ.6.2. Rüzgâr ve güneş enerjisi kapasitesini artırmak için gerekli altyapının oluşturulması	TEİAŞ	HMB, ETKB, SBB, EPDK, Kalkınma Ajansları, MGM, Yerel Yönetimler	Rüzgâr ve güneş enerjisi potansiyel alanların tespiti ve iklim verilerinin elde edilmesi Rüzgâr ve güneş enerjisi elde edilecek arazilerin istismak ve elde etme protokollerinin yapılması Rüzgâr ve güneş enerji santralleri teçhizat alımı için uygun teknolojinin araştırılması	Orta Vade
İ.6.3. Su erozyonu haritası, toprak organik karbonu haritası, çölleşme hassasiyet haritasının hazırlanması	ÇEM	AFAD, TOB, ÇŞİDB, TÜBİTAK, TÜİK	Erozyon tespit çalışması İklim verileri toplama, arşivleme ve değerlendirme çalışmaları Çölleşme tespit çalışmaları Havza değişim raporu çalışmaları	Kısa Vade

İ.6.4. Endüstriyel atık yönetim planı uygulamalarının sağlanması	ÇŞİDB	AFAD, Yerel Yönetimler	İzleme ve denetleme için ortak kullanım yazılımı Broşür, katalog ve eğitim dokümanlarının oluşturulması Geri dönüşüm tesisleri	Kısa Vade
İ.6.5. İklim değişikliği alanında gerçekleştirilen çalışmaların tek bir kaynaktan toplanması ve ilgili paydaşların erişimine olanak sağlanması	ÇŞİDB	AFAD, TÜBİTAK, YÖK	İklim değişikliği platformu kurulması	Kısa Vade

Hedef 7: İklim değişikliği risklerinin azaltılması için yapılacak iş ve işlemler için finans kaynaklarının daha etkin kullanılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
İ.7.1. Sektörlere ve vatandaşlara enerji verimliliğini sağlamaya yönelik mevcut finans mekanizmaları hakkında bilgilendirme yapılması	ETKB	HMB, KOSGEB, TOBB	Çalıştay, seminer ve eğitimlerin verilmesi Bilgilendirme toplantılarının yapılması	Kısa Vade
İ.7.2. Denizlerde rüzgâr enerjisi konusunda yol haritası hazırlanması ve finansman modelinin geliştirilmesi	ETKB	STB, UAB, EPDK, EÜAŞ	Model oluşturulmasına yönelik ortak çalışmaların yapılması	Kısa Vade
İ.7.3. Kalkınma ajanslarının uyum projelerini finanse etmesi için kapasitelerinin güçlendirilmesi ve destek programlarına iklim değişikliğine uyum konularının dahil edilmesi	STB	Valilikler, Yerel Yönetimler	Yerel yönetimlerin bu alanda proje yapmalarının teşviki Finans kuruluşları ve kalkınma ajansları ile sanayi sektörü arasında protokoller	Kısa Vade
İ.7.4. Yenilenebilir ürün geliştirmede araştırma amaçlı kamu kuruluşları için finansman kolaylığının sağlanması	ETKB	STB, SBB, HMB, KOSGEB, TÜBİTAK	Bankalar ve kamu kuruluşları ile özel sektör arasında protokoller düzenlenmesi Mevzuat düzenlemelerin yapılması	Kısa Vade

6.5. Kitlesele Göç Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Yer değiştirme ve yerleşme hareketi olarak tanımlanan “göç” kavramı insanlık tarihi boyunca her zaman gündemde olmuş, çağ açıp çağ kapatmıştır. Yüzyıllar boyunca insanlar, siyasal ve ekonomik istikrarsızlıklar, çatışmalar, savaşlar ve afetler nedeniyle ölkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Kitlesele göçün hacmi, göç ile gelen kişilerin ölkemizde kalış sürelerinin uzunluğu, geçicilikten kalıcılığa evrilen göç olgusu ölkeler olarak kitlesele göçlere her zaman hazırlıklı olmayı gerektirmiş, kitlesele göç risklerinin azaltılmasına yönelik politika, hedef ve uygulama stratejileri geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Kitlesele göç risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **6 hedef 19 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1. Kitlesele göçlere ilişkin risklerin belirlenerek risk azaltma faaliyetlerinin bütüncül bir şekilde gerçekleştirilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.1.1. Kitlesele göç risklerinin azaltılmasına ilişkin ulusal düzeydeki belge ve planlar arasında uyumun sağlanması	GİB	DB, İB, AFAD, SG Komutanlığı, EGM, JGK, Türk Kızılay, İller İdaresi GM	Kitlesele göç risklerinin azaltılmasına ilişkin eylem planları ve strateji belgelerinin takibinin sağlanması	Kısa vade
K.G.1.2. Farklı ölçeklerde kitlesele göç risk haritalarının hazırlanması	GİB	DB, MİT,MSB İB, AFAD, Valilikler, Yerel Yönetimler	Kitlesele göç senaryolarının hazırlanması, senaryolara göre risklerin belirlenmesi, göç hacminin ölçeklendirilmesi Bölgesel ve yerel ölçekteki riskler analiz edilerek risk haritalarının hazırlanması	Orta vade

K.G.1.3. Kitlesele göçler neticesinde yerel ölçekte oluşabilecek risklerin tespit edilmesi, risk azaltıcı tedbirler alınması	İB	ASHB İl Müdürlükleri, AFAD, GİB, Valilikler, Yerel Yönetimler	İllerde ortaya çıkabilecek toplumsal risklere ilişkin risk tahminlerinin belirlenerek kitlesele göç risk düzeyinin belirlenmesi Kitlesele göçler nedeniyle illerde gettolaşma, gecekondulaşma vb. risklerin belirlenmesi	Orta vade
K.G.1.4. Kitlesele göçler nedeniyle oluşabilecek toplumsal risklerinin belirlenmesi	GİB	DB, GİB, SG Komutanlığı, Jandarma JGK, EGM, Valilikler, Yerel Yönetimler, İller İdaresi GM	Kitlesele göçle mücadele konusunda uluslararası standartlarla uyumlu yasal, yönetsel ve kurumsal kapasitenin iyileştirilmesi Kitlesele göçün kontrol altında tutulması amacıyla kaynak ve transit ülkelerle işbirliği yapılması Sığınmacılara yönelik insani mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla diğer ülkelerle işbirliği yapılması	Orta vade
K.G.1.5. Kitlesele göç ile gelen kişilerin güvenliklerini sağlayacak tedbirlerin alınması	İB	DB, JGK, SG Komutanlığı, TB, GİB, UAB, TOB, TSK, MSB, KKK, EGM	Sınır yönetimi konusunda kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu güçlendirici tedbirler alınması Kitlesele göç ile mücadele kapsamında sınır kapılarında gerekli önlemlerin alınması, sınır güvenliği ve sınır kontrollerinin külfet paylaşımı modeliyle daha etkili hale getirilmesi	Orta vade
K.G.1.6. Kitlesele göçlere ilişkin uluslararası risk azaltma standartlarının ulusal standartlara uyarlanması ve standartların geliştirilmesi	İB	STB, GİB, AFAD, HMB, Sayıştay, DB, TB	Ölçülebilir kriterlere dayanan denetleme standartlarının geliştirilmesi Sığınmacılara ilişkin denetimlerinin ülke sınırında veya kaynak ülke sınırında yapılmasına ilişkin standart ve prosedürlerin geliştirilmesi	Orta vade

Hedef 2. Kitlesele göç risklerinin azaltılmasına ilişkin konularda farkındalık sağlanması, eğitim verilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.2.1. Kitlesele göçle gelen nüfusun ve ev sahibi toplumun, hak ve sorumluluklar ile toplumsal uyum açısından bilinç ve farkındalıklarının artırılması	CİB	AA, GİB, TRT	Toplumun kitlesele göçlere ilişkin bilgilendirilmesi Yazılı ve görsel basın ile sosyal medyada toplumu bilinçlendirici faaliyetlerin düzenlenmesi Mevcut kitlesele göç ile gelen nüfusun toplumsal riskleri azaltacak ve ev sahibi topluma katkı sağlayacak şekilde yönetilmesinin sağlanması	Kısa vade
K.G.2.2. Kurumlarda göç ile ilgili işlemleri yöneten ve yürüten personele kitlesele göçler konusunda kurumsal farkındalık ve kapasite geliştirme eğitimlerinin verilmesinin desteklenmesi	GİB	ÇSGB, MEB, SB, AFAD, EGM JGK, SG Komutanlığı, Valilikler, Yerel Yönetimler	Göç alanında çalışan personel için hazırlanacak eğitim programlarına destek verilmesi Merkezi idare ve yerel yönetimlerde çalışan personele kitlesele göçlere ilişkin eğitime destek verilmesi	Orta vade
K.G.2.3. Okullarımızın kapasitesinin kitlesele göçten etkilenen nüfuslar göz önüne alarak güçlendirilmesi	MEB	GİB, YTB, Valilikler, HMB, ÇŞİDB, Yerel Yönetimler AFAD, SBB	Kitlesele göç ile gelebilecek kişilerin ülkede kalış sürelerinin tahmin edilerek eğitim ihtiyacının belirlenmesi Eğitim kurumlarının il bazında sığınmacı öğrenci karşılama kapasitesinin ölçeklendirilerek belirlenmesi Kitlesele göç ile gelebilecek kişilerin eğitim sistemine getireceği yükün tespit edilmesi İhtiyaçlar doğrultusunda göçten yoğun olarak etkilenen illerde geçici eğitim merkezlerinin oluşturulması	Orta vade

Hedef 3. Kurumların ve illerin kitlesel göçü karşılama kapasitesinin belirlenmesi, idari (kurumsal) kapasitenin güçlendirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.3.1. Kitlesel göç ile gelen kişilere çalışma imkânı sağlayan kurumların kurumsal kapasitelerinin ihtiyaçlar doğrultusunda güçlendirilmesi	ÇSGB	İB, GİB, Göç alan Valilikler, Yerel Yönetimler, HMB, YTB	Kitlesel göç ile gelebilecek kişilerin ülkede kalış süreleri doğrultusunda istihdam olanaklarının belirlenmesi İllerin sığınmacı işçi karşılama kapasitesinin sektör ve il bazında ölçeklendirilerek belirlenmesi Kapasite artırımı suretiyle yeni istihdam alanlarının oluşturulması Sığınmacı kayıt dışı çalıştırılması, kaçak işyeri çalıştırma, sigortasızlık, çocuk işçiliği vb. vergi kayıp ve kaçaklarını önleyici tedbirler geliştirilmesi	Orta Vade
K.G.3.2. Ülkenin kitlesel göç karşılama ve hazır bulunurluk kapasitesinin belirlenmesi	GİB	ÇSGB, SB, Valilikler İB, AFAD	Ülkenin göç kabul kapasitesinin belirlenmesi Göç kabul kapasitesi ve kapasite aşımına ilişkin ihtiyaçlar doğrultusunda idari kapasitenin güçlendirilmesi Göç kabul kapasitesi ve yeni ihtiyaçlar doğrultusunda kurumların stratejik planlarının güncelleştirilmesine destek verilmesi	Orta Vade

Hedef 4. Ulusal ve uluslararası bazda etkin, yaygın ve şeffaf bir bütçenin oluşturulması ve fonların etkin kullanılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.4.1. Kaynak ülkelere yönelik insani yardımların teşvik edilerek uluslararası fonların doğru yönlendirilmesi ve etkin kullanılması	AFAD	DB, GİB, Türk Kızılay, STK	Sınır ötesine yönelik barınma, sağlık, gıda hizmeti yardımlarının teşvik edilmesi Kaynak ülkelere yönelik insani yardımların teşvik edilmesi	Kısa vade
K.G.4.2. Kaynak ülkelerde yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesine yönelik uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi	DB	AFAD, Türk Kızılay, TİKA GİB, STK HMB, Kamu ve Özel Finans Kuruluşları	Uluslararası boyutta finansal destek alınması, ulusal boyutta finansal alt yapının geliştirilmesi	Orta vade
K.G.4.3. Kitlesele göçler ile ilgili risk azaltma faaliyetlerine kaynak sağlanarak finansal kaynakların etkin kullanımı ve sürdürülebilirliğinin sağlanması	SBB	HMB, DB, GİB, AFAD, İB	Projelere zamanında finansman sağlanması ve gerçekleştirmelerin yayınlanması ve denetlenmesi Kitlesele göçler ile ilgili yasal ve idari düzenlemelerin geliştirilmesi ve uygulanması için finansal kaynak tahsisinin yapılması Hassas grupların barınabileceği merkezlerinin tesis edilmesi ve işletilmesi için gerekli finansal kaynağın belirlenmesi, Avrupa Birliği'nin Türkiye ile mali külfet paylaşımında bulunmasının sağlanması	Uzun vade
K.G.4.4. Kitlesele göçler neticesinde oluşabilecek ekonomik risklerin azaltılması	SBB	HMB, AFAD, GİB, İB	Kitlesele göç risklerinin azaltılmasına ilişkin çalışmalara imkan sağlayacak mali kaynakların geliştirilmesi	Kısa vade

Hedef 5. Kitlesele göç ile gelen kişilerin topluma uyumunun sağlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.5.1. Kitlesele göç ile gelen yabancıların dil konusunda topluma uyumlarını sağlayıcı uygulama alanlarının geliştirilmesi	MEB	ASHB, YTB, GİB, YTB, Valilikler, STK, Halk Eğitim Merkezleri	Zorunlu eğitim çağındaki yabancı çocukların Türk eğitim sistemine dâhil edilmesi, Türkçe dil eğitimi verilmesi Türkçe dil kurslarının teşvik edilmesi, meslek edindirme faaliyetleri ile kültürel uyum ve sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik uyum kurslarının düzenlenmesi	Kısa vade
K.G.5.2. Kitlesele göç ile gelen yabancıların topluma uyumlarını sağlayıcı çalışmalar yapılması	GİB	ASHB, ÇSGB, GSB, MEB, YTB, STK	Kitlesele göçe maruz kalanlar içindeki nitelikli insan gücünün ülkede kalması için özendirici tedbirler alınması Sosyal, iktisadi ve kültürel haklara erişim hususunda bilgilendirme yapılması	Orta vade

Hedef 6. Kitlesele göçün sosyo-ekonomik, güvenlik, sağlık, eğitsel ve kültürel etkilerinin azaltılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.G.6.1. Kitlesele göçler nedeniyle oluşabilecek sağlık risklerinin azaltılması	SB	DB, İB, AFAD, GİB, JGK, EGM, SG Komutanlığı, Türk Kızılay, Valilikler	Sınır kapılarından kitlesele olarak geçiş yapan yabancıların sınırdaki sıcak bölgede veya kaynak ülkede acil sağlık taramalarının yapılması Bulaşıcı hastalık riskine ilişkin sağlık tarama, tetkik ve aşularının yapılması, bulaşıcı hastalık taşıma ve yayma riskine sahip olanların tedavi edilmeden ülkeye girişinin önlenmesi Toplu kullanım alanlarının sağlığa elverişliliğinin artırılması	Kısa vade

			Sınır kapılarından kitlesel olarak geçiş yapan yabancıların sınırdaki sıcak bölgede veya kaynak ülkede acil sağlık taramalarının yapılması ve izolasyon ve/veya karantina tedbirlerinin uygulanması	
K.G.6.2. Kitlesel göçle gelen kişilerin gönüllü geri dönüşlerinin planlanması	GİB	DB, AFAD, Türk Kızılay, TİKA, EGM	Ülkesine gönüllü geri dönmek isteyenler için geri dönüş programlarının geliştirilmesi Ulusal ve uluslararası kuruluşlarla gönüllü geri dönüş ilişkili projelerin geliştirilmesi	Kısa Vade

6.6. Bulaşıcı ve Salgın Hastalık Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı hazırlıklı olmak için bulaşıcı ve salgın hastalıkların kaynaklarının, yayılma yollarının, korunma yöntemlerinin ve etkin müdahale yöntem ve tekniklerinin bilinmesi ve toplum tarafından bulaşıcı ve salgın hastalık risklerinin anlaşılması gereklidir. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **4 hedef 21 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1. Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklara İlişkin Tehlike ve Risklerin Belirlenerek Veri Paylaşımı ve Kullanımının Sağlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.S.1.1. Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla ilgili verilerin toplanarak ortak dijital haritada birleştirilmesi	AFAD	SB, TOB, TB, Yerel Yönetimler, TÜİK, ÇŞİDB, ÇSGB	Online veri paylaşım sisteminin kurulması Kurumsal verilerin toplanması Veri ve veri paylaşım standartlarının belirlenmesi	Orta vade
B.S.1.2. Bulaşıcı ve salgın hastalıkların tehlike ve risk haritalarının hazırlanması	SB	AFAD, TOB, TÜİK, ÇŞİDB ÇSGB, TB, Yerel Yönetimler	Tehlike ve risk haritaları	Orta vade

Hedef 2. Bulaşıcı ve Salgın Hastalık Konusunda Kurumlar Arası İşbirliğinin Sağlanarak Rol ve Sorumlulukların Belirlenmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.S.2.1. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerinin azaltılma konusunda, bakanlık, kurum ve kuruluşların rol ve görevlerinin tanımlanması	SB	AFAD, TOB, ÇSGB, İB, TÜİK, ÇŞİDB, TB, STB,	Kurumlardan birlikte çalışmak üzere komisyonlar oluşturulması	Orta Vade

		Valilikler, Yerel Yönetimler	Ulusal hazırlıklılık planı/ları hazırlanması	
B.S.2.2. Salgın hastalıklara yönelik bilgi paylaşımı, insan kaynağı geliştirilmesi, kurumsal sorumlulukların geliştirilmesi konusunda mevzuatta düzenleme yapılması	SB	İB, Yerel Yönetimler, TOB, ÇŞİDB, ÇSGB, AFAD	Güncel mevzuat	Orta Vade
B.S.2.3. Sektörler arası iş birliğinin sağlanarak çok paydaşlı sağlık sorumluluğunun geliştirilmesi	SB	AFAD, ÇŞİDB, ÇSGB, TOB, Yerel Yönetimler, STK, İB,	İş birliği protokolleri Çalışma grupları oluşturulması	Kısa vade
B.S.2.4. Salgın Hastalıkların risklerinin azaltılması konusunda yerel yönetimlere bilgi desteği sağlanması	SB	AFAD, TOB, ÇŞİDB, Yerel Yönetimler, İB	Hizmet içi Eğitimler Düzenlenmesi	Orta vade
B.S.2.5. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerinin azaltılması, hazırlıklılık, kontrol ve müdahale konusunda ulusal hazırlıklılık planı/larının uygulanması, değerlendirilmesinde eşgüdüm ve işbirliği sağlanması	SB	AFAD, TOB, ÇSGB, İB, TÜİK, ÇŞİDB, ÇGB, TB, STB, Valilikler, Yerel Yönetimler	Hizmet içi Eğitimler Düzenlenmesi, ulusal tatbikat yapılması	Orta vade
B.S.2.6. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerinin azaltılması, hazırlıklılık, kontrol ve müdahale konusunda il planlarının hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesinde eşgüdüm ve işbirliği sağlanması	SB	Valilikler	İl hazırlıklılık planı/ları hazırlanması Hizmet içi Eğitimler Düzenlenmesi Ulusal tatbikatlara il düzeyinde katılım sağlanması	Uzun vade

Hedef 3. Bulaşıcı ve Salgın Hastalık Risklerini Azaltmaya Yönelik Finansman Sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.S.3.1. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerini azaltmaya yönelik kaynak sağlayacak kurumlarla iş birliği yapılması	SB	ÇŞİDB, ÇSGB, TOB, TB, Yerel Yönetimler, İB, SBB, AFAD, TÜBİTAK, HMB, Kalkınma Ajansları	Salgın hastalıkların risklerinin azaltılmasına yönelik proje yapılması	Orta vade
B.S.3.2. Kurumların bulaşıcı ve salgın hastalık risklerine göre kaynak dağıtımının önceliklendirilmesi	SBB	AFAD, SB, ÇŞİDB, TOB, TB, Yerel Yönetimler, İB	Gerekli finansmanın sağlanmasına yönelik risk oranının belirlenmesi	Orta vade
B.S.3.3. Salgın hastalıklara yönelik milli aşuların geliştirilmesi ve aşı üretim tesislerinin kurulmasına finansal kaynak sağlanması	SB	SBB, HMB, TÜBİTAK, TOB	Aşı üretimi için finansman sağlanması Aşı üretim tesislerinin kurulması	Orta vade
B.S.3.4. Salgın Hastalıkların risklerinin azaltılması için halkın, gıda yetiştiricilerinin, gıda satıcı ve toptancılarının bilgilendirmesine finansal kaynak sağlanması	TOB	SB, HMB, Yerel Yönetimler, İB, TÜBİTAK, AB Başkanlığı, SBB	AB fonlarının sağlanması Uluslararası kredilerin sağlanması Teknik bilgi geliştirilmesi için bütçe sağlanması	Orta vade
B.S.3.5. Bulaşıcı ve salgın hastalıkların önlenmesine yönelik projeler yapılması ve desteklenmesi	TÜBİTAK	SB, STB, TOB, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK, AB Başkanlığı, AFAD, YÖK	Projelerinin desteklenmesi	Orta vade
B.S.3.6. İçme suyu şebekesinin kanalizasyon sisteminin ve temiz su depolarının yapılması ve işletilmesi için finansal kaynak sağlanması	SBB	AFAD, SB, ÇŞİDB, ÇSGB, TOB, TB, HMB, Yerel Yönetimler, İB, İLBANK	Bütçeye içme suyu ve kanalizasyon için kaynak aktarılması	Kısa vade

Hedef 4. Bulaşıcı ve Salgın Hastalıklarla İlgili Teknik Kapasitenin Güçlendirilmesi ve Farkındalığın Artırılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.S.4.1. Temiz su depolarının sağlanması için depo güvenlik sistemlerini kurulması, içme su şebekesi ile kanalizasyon şebekelerinin arızası, zarar görmesi durumunda alarm/ uyarı sisteminin çalışarak hızlı müdahale ile salgın tehdidinin azaltılması	İB	AFAD, SB, TOB, ÇŞİDB, ÇSGB, TB, Yerel Yönetimler	Suların dezenfeksiyonu için sistemlerin kurulması	Uzun vade
B.S.4.2. Salgın Hastalık riskleri konusunda farklı bölgelerde yahut sınır komşularındaki tehlikelerden ilgili kuruluşlarla operasyonel risk iletişiminin sağlanması	SB	AFAD, DB, ÇŞİDB, ÇSGB, TB, TOB, İB HMB, Yerel Yönetimler	İletişim ağı ve sisteminin oluşturulması	Orta vade
B.S.4.3. Sınır giriş kapılarında salgın yapma riski taşıyan insanlara karşı önlemlerin alınması	SB	AFAD, TOB, ÇŞİDB, İB, TB	Sınır kontrollerinin artırılması Gerekli durumlarda karantina uygulamalarının yapılması	Kısa vade
B.S.4.4. Gümrüklerden salgın yapma riski taşıyan hayvan, su, gıda tohum vb. etkenlere karşı önlemlerin alınması	TOB	AFAD, SB, ÇŞİDB, İB, TB	Sınır kontrollerinin artırılması Gerekli durumlarda karantina uygulamalarının yapılması	Kısa vade
B.S.4.5. Bulaşıcı ve salgın hastalıkların önlenmesi konusunda toplumun farkındalığının artırılması için eğitim içerik ve planlarının hazırlanması	SB	MEB, AFAD, ÇSGB, ÇŞİDB, CİB, TOB, YÖK, GSB, Valilikler, Yerel Yönetimler	Yıllık Plan hazırlanması	Kısa vade
B.S.4.6. Salgın hastalık riskleri konusunda sınır ötesi tehlikeler ile ilgili kuruluşlarla operasyonel risk iletişiminin sağlanması	SB	DB, ÇŞİDB, ÇSGB, TB, TOB, İB, HMB	Sınır ötesi salgınlara ilgili risk iletişim planı ve sisteminin kurulması	Orta vade

B.S.4.7. Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerine yönelik kurumların Erken Uyarı Cevap Sistemlerinin entegre edilmesi	SB	TOB, İB, DB, ÇŞİDB, ÇSGB, TB	Erken Uyarı Sistemlerinin Bulaşıcı ve salgın hastalık risklerine yönelik algoritmalarının hazırlanması	Orta vade
---	----	------------------------------	--	-----------

6.7. KBRN Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

KBRN olaylarının meydana gelmeden önce önlenmesi, meydana gelmesi halinde etkin bir şekilde bu olaylara müdahale edilmesi, olay sonrasında oluşabilecek zararlarının azaltılması ve iyileştirme çalışmalarının yürütülmesi ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil-asker işbirliğini içeren bütüncül bir yapıyla mümkün olmaktadır. KBRN risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **2 hedef 8 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik risk azaltma faaliyetlerinin desteklenmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
K.B.1.1. KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik risk değerlendirme analiz metodolojileri geliştirilmesi	AFAD	MSB, TOB, İB, MGK Genel Sekreterliği, NDK	Kalitatif ve kantitatif metodolojiler	Orta vade
K.B.1.2. KBRN Ulusal Strateji Belgeleri ve Eylem Planlarının Hazırlanması	AFAD	MSB, SB, NDK, TOB	Strateji belgeleri	Kısa vade
K.B.1.3. KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik farkındalığın artırılması	AFAD	ASHB, ÇSGB, TOB, MEB, SB, YÖK, CİB, AA, RTÜK, Yerel Yönetimler, NDK, İB, ÇŞİDB, TB, MSB, UAB, STB	Basılı ve görsel materyaller Eğitim faaliyetleri	Uzun vade

Hedef 2: KBRN risklerinin azaltılmasına yönelik kaynak planlaması ve erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade

K.B.2.1. KBRN envanter takibinin sağlanması	AFAD	Valilikler	Güncel karar destek sistemi	Kısa vade
K.B.2.2. KBRN tehdit ve tehlikelerine yönelik kritik sonuçlar doğuracak kaynak ve tesis planlaması ve güncel tutulması	AFAD	MGK Genel Sekreterliği, STB, ÇŞİDB, ETKB, TOB, SB, UAB, NDK, TENMAK, TB, MSB, MKE	Kaynak ve tesis envanteri Seferberlik Kaynak Planlama Sistemine kategori oluşturulması	Uzun vade
K.B.2.3. İkaz ve alarm sistemlerinin kapasitesinin artırılması	AFAD	DİB, MSB,ASELSAN,HAVELSAN	Siren kurma ve eğitim çalışmaları	Orta vade
K.B.2.4. Kimyasal ve biyolojik tehdit ve tehlikelere yönelik uluslararası standart çalışmalarının geliştirilmesi	TÜBİTAK	MSB, AFAD, SBB, SB, ÇŞİDB, TOB, EGM, İB	Ulusal kimyasal ve biyolojik test, sertifikasyonu Analiz laboratuvarı kurulması	Orta vade
K.B.2.5. KBRN olaylarına yönelik olarak kullanılacak ekipmanların standart özelliklerinin belirlenmesi	AFAD	MSB,STB, TÜBİTAK, ÇŞİDB, TOB, TB,İB,UAB	Geliştirilen standartlar	Orta vade

6.8. Orman Yangınları Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Afet risklerinin azaltılması çalışmalarında, halkın yangınlardan zarar görmesini engellemek ve tabiat değerlerini korumak önemlidir. Diğer taraftan, orman yangını risklerinin azaltılması için potansiyel orman yangını tehlikelerinin özel uygulamalar ile en aza indirilmesi gereklidir. Öncelikli uygulamalar ekosistemi en az etkileyecek şekilde ve maksimum fayda sağlamaya yönelik olmalıdır. Orman yangınları risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **4 hedef 12 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Fonksiyonel yangın yönetim planlarının ülke geneline yaygınlaştırılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
O.1.1. Orman içi yerleşim yerlerinde yanıcı madde uygulamaları için prensiplerin ortaya konulması ve uygulanması	OGM	TOB, Yerel Yönetimler, STK	Fonksiyonel yönetim planlarının tamamlanması	Kısa Vade
O.1.2. Tarım arazileri / orman arakesitinde yanıcı madde düzenlemeleri yapılması ile anız yangınlarına yönelik kontrol ve denetimlerin sıklaştırılması	OGM	TOB, Yerel Yönetimler, STK	Orman yangını risk azaltma tesislerin yapımı	Kısa Vade
O.1.3. Yangın tehlikesi olan meşcere içi ve ana yol kenarlarındaki zonlarda yanıcı maddelerin azaltılması	OGM	TOB, STK	Yangına hassas bölgelerde bakımlar yapılması	Kısa Vade
O.1.4. Yangın tehlikesinin yüksek olduğu yerlerde yanıcı yoğunluğunu azaltma amacıyla kontrollü yakma yapılması	OGM	TOB, STK	Denetimli yakma konusunda eğitim verilmesi Kontrollü yakma	Kısa Vade

Hedef 2: Ormanların korunmasında bilişim teknolojilerinden faydalanılması ve Karar Destek Sistemlerinin geliştirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
O.2.1. Ormanların koruyucu faydaları ve çevresel işlevleri konusunda toplumun bilinçlendirilmesi	OGM	MEB, GSB, CİB, DİB, Valilikler, TRT, RTÜK, Yerel Yönetimler, STK	Yayın araçlarıyla toplumun bilinçlendirilmesi Uyarı levhaları hazırlanması	Kısa Vade
O.2.2. Orman yangınları konusunda AR-GE destekli bilişim altyapısının geliştirilmesi	OGM	AFAD, TOB, STK	Karar destek sistemlerinin geliştirilmesi ve entegrasyonu	Kısa Vade
O.2.3. Yangın şiddeti, yanıcı madde tüketimi ve yayılma oranı tahminlerinin yapılması	OGM	TOB, STK	Davranış modeli, hava halleri, topografya ve yanıcı madde özelliklerinin dikkate alınması	Kısa Vade
O.2.4. Orman yangınlarına karşı erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi	OGM	TOB, Yerel Yönetimler, TÜBİTAK, STK	Uzaktan algılama projelerinin geliştirilmesi	Kısa Vade

Hedef 3: Orman yangınlarının önlenmesine yönelik tedbirlerin artırılması, müdahale kapasitesinin güçlendirilmesi ve gönüllülük sisteminin geliştirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
O.3.1. Orman yangınlarının başlamasının ve yayılmasının engellenmesine yönelik tedbirlerin alınması	OGM	TOB, AFAD, STK	İnce yanıcı maddelerin bertarafı Ormanlardaki yanıcı materyalin azaltılması Su kaynaklarının planlanması Yangın emniyet yol ve şeritlerinin yapımı ve bakımının gerçekleştirilmesi	Kısa Vade
O.3.2. Orman yangınlarına ilk müdahale süresinin kısaltılması	OGM	TOB, Yerel Yönetimler, STK	Alt yapı ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi	Kısa Vade

Hedef 4: Orman yangınlarına karşı mücadele ve kapasite artırımı için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	çıktılar	Vade
O.4.1. Ulusal kapasiteyi aşan yangınlarla mücadele için ikili işbirliği anlaşmaları yapılmasının imkanlarının araştırılması	TOB	AFAD, DB	İşbirliği anlaşmaları	Orta Vade
O.4.2. Yangınlarla mücadele eğitim programları için uluslararası fonların incelenmesi	TOB	AFAD, DB	Uluslararası fonlar bulunması	Orta Vade

6.9. Büyük Endüstriyel Kaza Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Büyük endüstriyel kazalara karşı hazırlıklı olmak için, büyük endüstriyel kaza risklerini anlamak gerekir. Büyük endüstriyel kaza risklerinin azaltılmasına yönelik çalışmalarda bulunan personellerin aynı terminoloji altyapısına sahip olmaları, olaylara müdahaleden olay öncesi koruyucu önlemlerin alınmasına kadar farklı kurumlarda olsalar bile, aynı dili konuşuyor olmaları, doğru hamlelerde bulunulmasını sağlayacaktır. Büyük endüstriyel kaza risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **2 hedef 5 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Kurumlar arasında BEK'le ilgili veri ve bilgi paylaşımının sağlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.E.1.1. BEK'le ilgili kurumlar arası güvenli veri paylaşımına yönelik altyapının güçlendirilmesi	ÇŞİDB	SB, STB, ÇSGB, AFAD, BEKRA'da yer alan sanayi kuruluşları ve illerin yerel yönetimleri	Veri paylaşım düzeylerinin belirlenmesi Veri güvenliği yöntemlerinin belirlenmesi	Kısa vade
B.E.1.2. BEKRA bildirim sistemi altyapısının güncelliğinin sağlanması	ÇŞİDB	STB, ÇSGB, AFAD, BEK mevzuatına tabii sanayi kuruluşları	Güncel BEKRA programı	Kısa vade
B.E.1.3. BEK uygulamasında kullanılacak yerli yazılımların üretilmesi ve yaygınlaştırılması	AFAD	ÇSGB, STB, SB, BEK mevzuatına tabii sanayi kuruluşları, BEKRA'da yer alan sanayi kuruluşları ve illerin yerel yönetimleri	Milli BEK yazılımı BEK yerli yazılım eğitimleri	Orta vade

Hedef 2: BEK'le ilgili kurumlar arası koordinasyonun sağlanması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
B.E.2.1. BEK'le ilgili uygulama ve mevzuat çalışmalarına yönelik komisyon kurulması ve teknik rapor hazırlanması	ÇSGB	ÇŞİDB, AFAD	Mevzuat çalışmaları Teknik raporlar	Kısa vade
B.E.2.2. BEK'le ilgili AR-GE çalışmalarının yapılması ve desteklenmesi	ÇŞİDB	STB, ÇSGB, AFAD, BEK mevzuatına tabii sanayi kuruluşları	Finansal kaynak sağlanması	Orta vade

6.10. Maden Kazaları ve Tasman Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Madencilik; üretiminin her aşaması çok riskli olan, yatırımın geri dönüş sürecinin çok uzun olduğu, üretim alanı seçim şansının olmadığı, bulunduğu yerde işletilmesi zorunlu olan, istihdam ve katma değer yaratan emeğin yoğun olduğu, durdurulduğunda yeniden üretime alınması büyük maliyetlere yol açtığı bir sektördür. Maden kazaları risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **3 hedef 18 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Kazalara yol açan risk etmenlerinin izlenmesi ve yeterli önleyici tedbirlerin alınması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
M.1.1. Personel takip izleme sisteminin geliştirilmesi	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD, TKİ	Personel takibinin yapılması Haberleşme sistemlerinin kurulup geliştirilmesi	Orta Vade
M.1.2. Erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD, TKİ	Bölgesel risklerin işletmelere bildirilmesi Ekipmanların bakım ve onarımı	Kısa Vade
M.1.3. Acil durum planlaması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, AFAD	Tatbikatlar	Kısa Vade
M.1.4. Kişisel koruyucu ve donanım kullanımının yaygınlaştırılması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD, TKİ, Meslek odaları	Standartlar	Kısa Vade
M.1.5. Çalışma yerinin, çalışanların güvenlik ve sağlığına zarar gelmeyecek şekilde yapabildiğinin sağlanması, işletilmesi ve bakımlarının yapılması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, TKİ, Meslek odaları	İş sağlığı ve güvenliğinin yaygınlaştırılması Uygulama standartları geliştirilmesi	Kısa Vade

M.1.6. Bir tehlike anında uygun kaçış ve kurtarma araçlarının bulundurulması, bakımının yapılması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, - AFAD	Kurtarma istasyonlarının fizibilite etütleri Kaynak ihtiyacı Kaçış yol haritaları	Kısa Vade
M.1.7. Standartlara uygun malzeme kullanımının sağlanması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, AFAD	Tüm araç, gereç ve cihazların standardizasyonu	Kısa Vade
M.1.8. Maden tesislerinin envanterinin oluşturulması	ÇŞİDB	ETKB, AFAD	Kaynak planlaması	Orta Vade

Hedef 2: Maden kazalarında riskleri azaltacak kaynakların etkin kullanılması ve alternatif finansman kaynaklarının oluşturulması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
M.2.1. Madencilikle ilgili afet risk azaltıcı kaynak oluşturulması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD, TKİ	Risk azaltıcı tedbir maliyetleri tabloları	Orta Vade
M.2.2. Risk azaltıcı eylemlerin gerçekleştirilmesi konusunda denetim	SAYIŞTAY	ÇŞİDB, ETKB, HMB	Harcamaların kontrolü	Orta Vade
M.2.3. Maden işletmelerinde sigorta değerlerinin oluşturularak, alınan tedbirlere karşılık prim oranlarının düşürülmesi	SEDDK	ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD, TKİ, ÇSGB	Sigortalanan işletmeler Sigorta primlerindeki düşüş	Orta Vade
M.2.4. Maden sahalarının kamu eliyle değerlendirilmesinin yapılması	MAPEG	ÇSGB, ÇŞİDB, ETKB, HMB, AFAD	Ulusal değerlendirme çalışmaları	Orta Vade
M.2.5. Etkin Maden borsasının kurulması	ETKB	ÇSGB, ÇŞİDB, HMB, AFAD, TKİ	Rezervlerin değerlendirilmesi Borsa çalışmaları	Uzun Vade

Hedef 3: Maden işletmelerinde teknolojinin yenilenmesi ve teknik kapasitenin artırılması ve düzenleme yapılması

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
M.3.1. Madenlerde kullanılan cihazların üretiminde yerli sanayi kuruluşlarının özendirilmesi	ETKB	ÇSGB, ÇŞİDB, HMB, AFAD, TKİ	Ekipman standardizasyonu Teşvik programları uygulamaları Maden yan sanayi gereksinimi İhtiyaç analizi	Orta Vade
M.3.2. Kapalı ve açık madencilikte uzaktan izleme, ölçme ve kontrol sistemleri çalışmalarının desteklenmesi	ETKB	ÇSGB, ÇŞİDB, HMB, AFAD, TKİ	Uzaktan izleme ve erken uyarı sistemi	Orta Vade
M.3.3. Havza madenciliğinin korunmasına yönelik tedbirler alınması	ETKB	ÇŞİDB, ÇSGB, HMB, AFAD, TKİ	Maden havzalarının uydu üzerinden kontrollerin yapılması	Orta Vade
M.3.4. İstatiksel verilerin güncel tutulması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, HMB, SGK, AFAD, TKİ	Veri bankası	Kısa Vade
M.3.5. Maden Yönetmeliği ile uyumlu uygulama yönergelerinin hazırlanması	ÇSGB	ÇŞİDB, ETKB, AFAD, TKİ	İkincil mevzuat	Kısa Vade

6.11. Tehlikeli Madde Taşımacılığı Risklerine Yönelik Hedef ve Eylemler

Tehlikeli maddelerin taşınmasındaki olası kazalarda çevreye ve insana olan zararlarının önlenmesi noktasında etkin afet risk yönetimi planlamaları oldukça önemlidir. Planlamaların doğru şekilde kurgulanmasında ilgili kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonun yanı sıra kurumların kendi mevzuatlarının etkili ve hızlı mücadeleye elverişli konuma getirilmelerine yönelik mevzuat değişiklikleri her zaman güncelliğini koruyacaktır.

Tehlikeli madde taşımacılığı risklerine yönelik hedefler ve eylemler TARAP belgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde yerine getirilecek olup, bu afet türü özelinde belgede **4 hedef 11 eylem** yer almaktadır.

Hedef 1: Teknik kapasitenin artırılarak olası risklerin azaltılması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
T.1.1. Denizlerde kaza sonrası deniz kirliliğine neden olabilecek tehlikeli maddelerin bertarafına/azaltılmasına yönelik kullanılacak malzemelerin çeşitliliğinin ve güncelliğinin sağlanması	UAB	ÇŞİDB, AFAD, İB, SG Komutanlığı, STB, TSE	Yenilenmiş müdahale ekipmanları	Orta Vade
T.1.2. Karayollarında meydana gelmesi muhtemel tehlikeli madde kazalarına yönelik itfaiyelerin müdahale kapasitesinin artırılması	ÇŞİDB	İB, UAB, TENMAK	Güçlü itfaiye müdahale kapasitesi	Orta Vade

Hedef 2: Tehlikeli madde olaylarının bildirilmesi ve raporlanması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
T.2.1. ADR kapsamında oluşan karayolu olaylarının mevzuat çerçevesinde raporlanması ve güncelliğinin sağlanması	UAB	AFAD, ÇŞİDB, İB, SB, TENMAK	Mevzuat çalışmaları	Kısa Vade

T.2.2. RID kapsamında oluşan demir yolu olaylarının mevzuat çerçevesinde raporlanması ve güncelliğinin sağlanması	UAB	AFAD, ÇŞİDB, İB, SB, TENMAK	Mevzuat çalışmaları	Kısa Vade
T.2.3. IMDG Kod kapsamında oluşan deniz yolu olaylarının mevzuat çerçevesinde raporlanması ve güncelliğinin sağlanması	UAB	AFAD, ÇŞİDB, İB, SB, TENMAK	Mevzuat çalışmaları	Kısa Vade

Hedef 3: Olay türü planlarının oluşturulması				
Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
T.3.1. Tehlikeli maddelerin karayolu ile taşınmasında meydana gelebilecek kazalar için TAMP ile uyumlu olay türü acil müdahale planının hazırlanması	UAB	ÇŞİDB, İB, SB, AFAD	Karayolu kazaları acil müdahale planı	Kısa Vade
T.3.2. Tehlikeli maddelerin demiryolu ile taşınmasında meydana gelebilecek kazalar için TAMP ile uyumlu olay türü acil müdahale planının hazırlanması	UAB	ÇŞİDB, İB, SB, AFAD	Demiryolu kazaları acil müdahale planı	Kısa Vade
T.3.3. Deniz kirliliğine sebep olabilecek kazalara ilişkin 5312 sayılı Kanun kapsamında hazırlanmış olan ulusal acil müdahale planının ihtiyaçlar doğrultusunda güncellenmesi	ÇŞİDB	UAB, İB, SB, AFAD, TENMAK	Güncel ulusal acil müdahale planı	Kısa Vade

Hedef 4: Denetim altyapısının güçlendirilmesi

Eylemler	Sorumlu Kuruluş	İlgili Kuruluşlar	Çıktılar	Vade
T.4.1. İlgili alan tecrübesine sahip kurum ve kuruluşlarda uzman denetçi sayısının artırılması	UAB	Tüm kamu idareleri	Denetçi sayısındaki artış	Kısa Vade
T.4.2. Yetkili denetçi kuruluşların tanımlanması ve mevzuatta etkili yaptırımlara yer verilmesi	UAB	STB, TB	Mevzuat çalışmaları	Kısa Vade
T.4.3. Yapılan denetimlerin sürekliliğinin sağlanması amacıyla yönelik denetim planı bilgi sistemi oluşturulması	UAB	Tüm kamu idareleri	Denetim planı bilgi sistemi	Orta Vade

7. İZLEME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Planın izleme ve değerlendirme süreci, izleme ve değerlendirme olmak üzere iki bölümde yapılacaktır; izleme her altı ayda bir eylemlerin izleme tablosu doldurularak, değerlendirme ise yılda bir defa yapılacaktır.

Plandaki eylemlerin izleme ve değerlendirilmesinin yapılması için AFAD bünyesinde bir yazılım oluşturulmuştur. Bu yazılım risk azaltma planının etkililiğini sağlamak için karar vericilere planlarla ilgili durumun gösterilmesi amacıyla kullanılacaktır. Yazılım sayesinde plandaki sorumlu ve ilgili kuruluşlar, şifreleriyle yazılıma giriş yapacak, eylemleri web üzerinden çevrimiçi olarak takip edecek ve eylemlerle ilgili istenen verileri/bilgileri yazılıma girebilecektir. AFAD tarafından plandaki paydaşlar yazılım ve yazılımın kullanımını hakkında bilgilendirecektir. İzleme ve değerlendirme yöntem ve uygulama çalışmaları detaylı şekilde aşağıda anlatılmıştır.

7.1. İzleme Süreci

- Planın izlenmesi, planda yer alan her eylem bazında, eylemden/eylemlerden sorumlu kurumun koordinasyonunda ilgili kuruluşlarla, planın yürürlüğe girmesini takip eden aydan itibaren, 6 (altı) aylık periyodu içerisinde alacak şekilde gerçekleştirilir.
- Eylemlerdeki sorumlu kurum, sorumlu olduğu her eylem için “Eylem İzleme Tablosu” nu doldurarak izleme raporunu oluşturur.
- Eylem izleme tablolarının altı aylık periyot içerisinde eylemin uygulanması ile ilgili durumu, gerçekleştirilen faaliyetleri, eylemin tamamlanma yüzdesini, gelecek altı ayda yapılması planlanan faaliyetleri içermesi esastır.
- Tamamlanması için süre öngörülemeyen sürekli nitelikteki eylemler de dâhil olmak üzere planda bulunan bütün eylemler izleme sürecine tabidir.
- Eylemle ilgili ilk eylem izleme tablosu, planın yürürlüğe girmesini takip eden aydan itibaren, başlangıçtaki mevcut durumu ortaya koyacak biçimde düzenlenir.
- Eylem tamamlandığında son defa eylem izleme tablosu doldurulur.
- Altı aylık periyodun sonunda AFAD eylemden/eylemlerden sorumlu kurumlardan resmi yazı ile “Eylem İzleme Tablosu” nu doldurmasını talep eder ve 30 (otuz) gün içerisinde

“Eylem İzleme Tabloları” ndan oluşan izleme raporu, eylemden/eylemlerden sorumlu kurum tarafından AFAD’a gönderilir.

- AFAD’ta bulunan TARAP Sekreteryası, gelen izleme raporlarının bir araya getirilmesi ile rapor oluşturur.
- Plan yürürlükte olduğu sürece planın izlenmesi devam eder.

Tablo 2: Eylem İzleme Tablosu

Plan İzleme Dönemi	
Eylem Numarası	
Eylem	
Sorumlu Kurum	
İlgili Kuruluşlar	
Eylemin Durumu	1 () Başlamadı
	2 () Devam ediyor
	3 () Tamamlandı
Eylemin Tamamlanma Yüzdesi*	
Eylemle İlgili Gerçekleştirilen Faaliyetler	
Eylemle İlgili Yapılması Planlanan Faaliyetler	
Eylemin Başlangıcındaki Mevcut Durum**	

* Eylemin tamamlanma yüzdesi yazılmalıdır.

** Planın yürürlüğe girmesinden sonra eylem izleme tablosu ilk kez doldurulduğunda bilgi girilmelidir. Ardından gelen izleme dönemlerinde boş bırakılmalıdır.

7.2. Değerlendirme Süreci

- Planın değerlendirilmesi, planda yer alan her eylem bazında, eylemden sorumlu kurumun koordinasyonunda ilgili kuruluşlarla birlikte, planın yürürlüğe girmesini takip eden aydan itibaren 12 (on iki) aylık periyot içerisinde alacak şekilde gerçekleştirilir.
- Eylemlerdeki sorumlu kurum, sorumlu olduğu her eylem için “Eylem Değerlendirme Tablosu”nu doldurarak değerlendirme raporunu oluşturur.
- Eylem değerlendirme tablolarının on iki aylık periyot içerisinde eylemin afet riskinin azaltılmasına etkisini, devam eden eylemle ilgili olmak kaydıyla yapılmasına ihtiyaç duyulan/yapılması tavsiye edilen yeni eylem önerilerini, eylemin uygulanması sırasında varsa karşılaşılan zorlukları, varsa başka afet risklerinin artmasına/azalmasına neden olup olmadığını ve eylemin başlatılması, sürdürülmesi ve/veya tamamlanması için ihtiyaç duyulan kaynakları, bu kaynaklarla ilgili ayrıntılı bilgiyi içermesi esastır.
- Tamamlanması için süre öngörülemeyen sürekli nitelikteki eylemler de dahil olmak üzere planda bulunan bütün eylemler değerlendirme sürecine tabidir.
- Eylem tamamlandığında son defa eylem değerlendirme tablosu doldurulur. Eylemle istenilen neticeye ulaşıp ulaşılmadığı, tamamlanan eylem sonucunda eylemle ilgili olmak kaydıyla yapılmasına ihtiyaç duyulan/yapılması tavsiye edilen yeni eylem önerileri tabloya işlenir.
- On iki aylık periyodun sonunda AFAD eylemden/eylemlerden sorumlu kurumlardan resmi yazı ile “Eylem Değerlendirme Tablosu”nu doldurmasını talep eder ve 60 (altmış) gün içerisinde değerlendirme raporu, eylemden/eylemlerden sorumlu kurum tarafından AFAD’a gönderilir.
- TARAP grubu, daha önce iletilen 2 (iki) adet konsolide plan izleme raporu ve 1 (bir) adet konsolide değerlendirme raporu üzerine düzenlenen toplantıda TARAP’ın durumunu değerlendirir. Bu değerlendirme ile, afet risk azaltma eylemleri sayesinde afet riskinin ne ölçüde azaltıldığı, afet türleri açısından afet risk değerlendirmeleri de göz önüne alınarak afet riskinin azaltılmasında istenilen noktaya gelinip gelinmediği ve eylemler nedeniyle afet risklerinin oluşmasına/artmasına sebep olup olmadığı ortaya konur.

- Plan yürürlükte olduğu sürece planın değerlendirilmesi devam eder.

Tablo 3: Eylem Değerlendirme Tablosu

Plan Değerlendirme Dönemi	
Eylem Numarası	
Eylem	
Sorumlu Kurum	
İlgili Kuruluşlar	
Eylemin Afet Riskinin Azaltılmasına Etkisi	
Devam Eden Eylemle İlgili Yeni Eylem Önerileri*	
Eylemin Uygulanması Sırasında Karşılaşılan Zorluklar**	
Eylemin Başka Afet Risklerinin Artmasına/ Azalmasına Etkisi***	
Eylemin Başlatılması, Sürdürülmesi ve/ve ya Tamamlanması İçin İhtiyaç Duyulan Kaynaklar****	
Tamamlanan Eylemin Afet Riskinin Azaltılmasına Katkısı ve Tamamlanan Eylemle İlgili Yeni Eylem Önerileri*****	

* Öneri bulunması durumunda doldurulacaktır.

** Eylemin uygulanması sırasında karşılaşılan zorluk varsa yazılmalıdır, yoksa boş bırakılmalıdır.

*** Eylemin başka afet risklerinin artmasına/azalmasına etkisi olduğuna dair bilgi varsa yazılmalı ve ayrıntılandırılmalıdır. Bilgi bulunmuyorsa boş bırakılmalıdır.

**** Lütfen ayrıntılandırınız.

***** Eylem tamamlandığında doldurulacaktır.